

فهرست نسخ خطی کتابخانه امیر المؤمنین علیه السلام اصفهان

رحیم قاسمی - محمد زاهد نجفی

مقدمه

مجموعه و کتابخانه امیر المؤمنین علیه السلام اصفهان از مراکز فرهنگی پربرکت شهر اصفهان است. این مجموعه که با همت بلند عالم جلیل القدر جناب حاج آقا کمال فقیه ایمانی تأسیس شده در سه دهه گذشته خدمات علمی و دینی قابل توجهی ارائه کرده که پرداختن به آن مجال دیگری می طلبد. در مخزن کتابخانه حدود دویست جلد نسخه خطی نگهداری می شود که تاکنون از دید محققان دور بوده است. با همت و همکاری سرور گرامی جناب حاج شیخ محمد زاهد نجفی و همراهی صمیمانه دوست عزیز جناب آقای سید علی اکبر مؤمنی مسئول محترم کتابخانه، در ایام مبارک غدیر فهرست یکصد و چهل نسخه از نسخ فوق تهیه شد که در این جاتقدیم علاقتندان می گردد. به لطف خداوند متعال و عنایات حضرت بقیة الله - ارواحنا فداه - این هفتمین کتابخانه اصفهان است که توفیق نگارش فهرست نسخ آن شامل حال حقیر گشته است. إن شاء الله در شماره آینده این مجله وزین، ادامه <فهرست نسخ خطی متفرقه اصفهان> که در شماره قبل قسمت اول آن به چاپ رسید نیز تقدیم خواهد شد.

از خداوند بزرگ علو درجات و شادی روح امام راحل و شهدای سربلند میهن اسلامی و مرحوم آیه الله العظمی مرعشی نجفی را خواستارم، و از سرور ارجمند جناب حجة الإسلام والمسلمین دکتر سید محمود مرعشی و محقق گرامی استاد شیخ ابوالفضل حافظیان به خاطر چاپ این مقاله سپاسگزارم.

فهرست نسخ خطی کتابخانه امیر المؤمنین علیه السلام اصفهان

۱. قرآن کریم

نسخ بسیار زیبا، علاء الدین تبریزی، ۱۰۹۰ ق، مجدول به طلا و شنگرف و لاجورد، با دو صفحه سرلوح بسیار زیبا. بدون ترجمه. این نسخه را فخر زمان ملقب به بیگم صاحب، زوجه میرزا عبد الوهاب اصفهانی در ۱۲۲۹ ق وقف کرده است. قطع نیمه رحلی، ۱۴ سطری، جلد زرکوب زیبا.

۲. قرآن کریم

نسخ بسیار زیبا، سید ابوالقاسم بن محمد تقی حسینی اصفهانی، جمادی الأولى ۱۲۴۸، مجدول به طلا و شنگرف و لاجورد و مشکی، ترجمه آیات به شنگرف در زیر سطور، دارای دو سرلوح بسیار زیبا در آغاز. در حاشیه آغاز سوره ها، فضیلت هر سوره به خط شکسته نستعلیق زیبا آمده، عناوین سوره به شنگرف در زمینه طلا. این نسخه را که سی پاره به قطع نیمه رحلی است سید محمد حسین روضه خوان معروف به شجره فرزند سید علی صحاف در ۱۲۹۸ ق در اصفهان وقف کرده است. ۱۸ سطری.

آغاز ترجمه: همه ستایش مر خدای را که آفریننده عالمیانست. بخشنده و بخشاینده. پادشاه روز جزا.

انجام ترجمه: از شرّ دیو فریبنده باز جهنده از نام خدا. آن که وسوسه می کند در سینه های مردمان از پریان و آدمیان.

۳. قرآن کریم

نسخ زیبا، محمد مهدی بن هادی خوانساری، ۱۲۸۴ ق. ترجمه آیات به نستعلیق در زیر سطور با شنگرف، مجدول به طلا و شنگرف و لاجورد، دارای ۳۱ سرلوح زیبا در آغاز سوره ها. این نسخه سی پاره و ۱۵ جزء از قرآن را در بردارد، تا آیه شریفه <لقد جئت شیئاً نکراً>.

این نسخه را حاجی محمد حسین بن حاجی محمد علی معروف به مغاره در ۱۳۰۲ ق در اصفهان وقف کرده و در آغاز هر پاره، وقف نامه به خط نسخ زیبای جلی آمده است.

آغاز ترجمه: ستایش مر خدای راست پروردگار جهانیان. بخشنده رحم کننده. پادشاه روز جزا.

۴. قرآن کریم

نسخ جلی، آقا جان شهیر به محمد رضا بن علی اکبر قهفرخی، ۱۲۶۱ق. ترجمه به شنگرف در زیرسطور، مجدول به شنگرف، ۱۲ سطری.
آغاز ترجمه: ستایش مرخدای را که پروردگار جهانیان است... آمرزنده است. پادشاه روز جزاست.

انجام ترجمه: از بدی وسواس شیطان آنچنانی وسوسه می کند در سینه های مردمان و از جن و انس.

۵. صحیفه سجادیه

نسخ زیبا، سید محمد مشهدی ابن فخرالدین تبریزی، ۱۰۷۷ق. مجدول به طلا و شنگرف و لاجورد، عناوین به شنگرف، قطع جیبی، ۱۲ سطری.

۶. شرائع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام

از: محقق حلّی نجم الدین أبو القاسم جعفر بن حسن (م: ۶۷۶ق).
نسخ، علی بن حاجی محمد حسین بیابانکی، محرم ۱۰۹۶ق. عناوین به شنگرف، با تملک مرتضی ابن آخوند ملا فتحعلی، و مهر کتابخانه عمومی حسینیه خادمی اصفهان.

۷. الوافی

از: ملا محمد محسن بن شاه مرتضی فیض کاشانی (م: ۱۰۹۱ق).
این نسخه تا پایان کتاب الحجّة را در بردارد.
نسخ زیبا، محمد ابراهیم بن محمد رضا، قرن ۱۲. عناوین به شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و نشان بلاغ دارد. با حواشی از **مخدوم حسینی تفرشی** به خطّ خودش برثلث اول کتاب. در آغاز نسخه دیباچه کتاب کافی کتابت شده است.

۸. الصراط المستقیم إلى مستحقّی التقدیم

از: شیخ زین الدین ابو محمد علی بن یونس عاملی نباطی بیاضی (م: ۸۷۷ق).
انجام: وسمّیته باسم الصراط تیمنا/ لیسلك فيه للنبی وآله...
نسخ، قرن ۱۰ یا ۱۱. نسخه کامل است و تنها چند سطر پایان افتاده است. عناوین به

شنگرف. در سال ۱۰۱۹ق وقف شده و تولیت آن پس از واقف با علمای شیراز قرار داده شده است. با تملک از محمد ابراهیم بن مصطفی القاری المهدی (ظ) عفی عنهما بالنبی والوصی وأهلهما در مکه معظمه. ۳۵ سطری.

۹. بحار الانوار

از: علامه ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م: ۱۱۱۰ق).

این نسخه جلد ۱۲ کتاب است.

نسخ خوانا، محمد علی بن محمد موسوی، صفر ۱۲۶۳ق. عناوین به شنگرف، مقابله شده، وقف کتابخانه مدرسه علوم دینی جلالیه اصفهان، تأسیس ۱۳۸۶ق. ۲۷ سطری.

۱۰. الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية

از: شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (م: ۹۶۵ق).

جلد دوم کتاب است از کتاب الإجارة تا پایان.

نسخ، اقل الطلاب محمد حسین بن حاجی مهدی مبارکی، صفر ۱۲۶۷ق. نسخه را علیا مخدره سلطان خانم زوجه مرحوم آخوند ملا حسین مبارکی (کاتب نسخه) در ۱۳۰۶ق وقف کرده است.

۱۱. منهج الاجتهاد^۱

از: شهید ثالث شیخ محمد تقی بن آقا محمد برغانی قزوینی (م: ۱۲۶۴ق).

شرح مفصلی است بر شرائع الإسلام در ۲۴ جلد. این نسخه مشتمل بر کتاب الزکاة است. نسخ، کاتب نامعلوم، صفر ۱۲۵۸ق. نسخه را محمد جعفر بن محمد تقی وكالة از جانب شریعتمدار مرجع الإسلام ومقتدی الأنام والد ماجد خود در ۱۲۶۲ق وقف کرده، و تولیت آن را با عمدة العلماء وزیدة الفقهاء جمال الملة والدنیا والدین شرف السادات ومن بیده الریاسات والسیاسات حاجی میرزا احمد و بعد با ارشد اولاد او قرار داده است، مشروط به این که از اصفهان بیرون نبرند. ۲۵ سطری.

^۱. الذریعة، ج ۲۳، ص ۱۸۲.

۱۲. تهذیب الاحکام

از: شیخ الطائفة ابو جعفر محمد بن حسن طوسی (م: ۴۶۰ ق).
این نسخه جلد اول کتاب است و تا پایان کتاب الصلاة را دربردارد.
نسخه زیبا، زین العابدین بن سید عباس طباطبائی، قرن ۱۱. عناوین به شنگرف در متن و حاشیه، با حواشی فراوان از عبد الله و دیگران. در پایان مثلث قطرب در یک صفحه رحلی و سپس دو صفحه در نماز جمعه به خط زیبای محمد حیدر اصفهانی کتابت شده است. نسخه را لطف الله بن شیخ شرف الدین فتونی عاملی ساکن مدرسه صفیه صفویه در جمادی الأولى ۱۱۳۷ ق. وقف کرده است.

۱۳. تهذیب الاحکام

از: شیخ الطائفة ابو جعفر محمد بن حسن طوسی (م: ۴۶۰ ق).
این نسخه مشتمل بر کتاب الصیام تا پایان جزء رابع است.
نسخه زیبا، ضیاء الدین، ذی الحجه ۹۸۱ ق. دارای چند سرلوح زیبا در آغاز برخی ابواب، عناوین به شنگرف، در حاشیه تصحیح شده است. مجدول به طلا و لاجورد. قطع رحلی، ۲۳ سطری.

۱۴. تهذیب الاحکام

از: شیخ الطائفة ابو جعفر محمد بن حسن طوسی (م: ۴۶۰ ق).
این نسخه از باب العمل فی لیلۃ الجمعة و یومها تا پایان کتاب الزکاة را دربردارد.
نسخه زیبا، ضیاء الدین بن درویش محمد اکرمی قزوینی، شعبان ۹۸۱ ق. (پایان کتاب الصلاة). در حاشیه تصحیح شده است، با حواشی به نستعلیق زیبا، و انهاء و اجازه میر محمد حسین بن میر محمد صالح حسینی خاتون آبادی به ابن خالته المولی محمد علی المجلسی در ۱۱۴۶ ق. عناوین به شنگرف، مجدول به طلا و لاجورد، قطع رحلی، ۲۳ سطری.

۱۵. تهذیب الاحکام

از: شیخ الطائفة ابو جعفر محمد بن حسن طوسی (م: ۴۶۰ ق).
این نسخه جلد اول کتاب و مشتمل بر کتاب طهارت و صلاة است.
نسخه زیبا، ضیاء الدین. دارای سرلوح زیبا در آغاز برخی ابواب. در حاشیه تصحیح شده

است، با حواشی به نستعلیق زیبا، وانهاء و اجازه میر محمد حسین بن میر محمد صالح حسینی خاتون آبادی به ابن خالته المولی محمد علی المجلسی در ۱۱۴۵ق. عناوین به شنگرف، مجدول به طلا و لاجورد. نسخه را محمد داوود ابن عنایة الله ملقب به تقرّب خان در محرم ۱۰۷۰ق وقف کرده و تولیت آن را با فرزندى محمد تقى قرار داده است. با نشان تملک از روزبهان بن عماد در ۱۰۳۵ق و مهر دایره: <بنده شاه نجف روزبهان> و تملک محمد بن علی بن نعمة الله مشتری به ابن الخاتون العاملى در ۱۰۴۳ق. قطع رحلی، ۲۳ سطری.

۱۶. کتاب من لا یحضره الفقیه

از: شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی بن حسین بن بابویه قمی (م: ۳۸۱ق).
این نسخه جلد اول کتاب است.

نسخ زیبا، محمد باقر بن ابوالقاسم حسینی تبریزی، ۱۰۷۳ق. با حواشی به نستعلیق زیبا نقل از م ب حفظه الله، سلطان، شیخ محمد رحمه الله، محمد صالح سلمه الله، ملا مراد رحمه الله، مجذوب سلمه الله و دیگران. عناوین به شنگرف، چهار بار مقابل شده و کاتب نسخه را بر طلبه علوم دینی وقف کرده است. قطع رحلی، ۲۹ سطری.

۱۷. کتاب من لا یحضره الفقیه

از: شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی بن حسین بن بابویه قمی (م: ۳۸۱ق).
این نسخه جلد دوم کتاب است.

نسخ زیبا، محمد باقر بن ابوالقاسم حسینی تبریزی، با حواشی به نستعلیق زیبا. سه بار مقابل شده و کاتب نسخه را بر طلبه علوم دینی وقف کرده است. در پایان فهرست مشیخه به ترتیب حروف الفبا و سپس متن مشیخه و در صفحه آخر انهاء و اجازه روایت ملا محمد صالح مازندرانی به کاتب، <سید حسیب نجیب فاضل کامل ورع تقی محمد باقر حسینی> به خط مجیز آمده است. قطع رحلی، ۲۹ سطری.

۱۸. منتهی المطلب فی تحقیق المذهب

از: علامه حلی شیخ حسن بن یوسف بن علی بن المطهر (م: ۷۲۶ق).

این نسخه از جلد اول تا اول کتاب الاجاره را دربر دارد.
نسخ نازیبا، حسین بن شاه محمد تربتی، شوال ۱۰۶۴ق. نیمه اول کتاب به نسخ زیبا، کاتب

نامعلوم. عناوین به شنگرف، بانیشان تملک محمد علی بن المرحوم القاضی احسن، ووقف نامه کتاب به خط میر محمد صالح بن میر عبد الواسع حسینی خاتون آبادی در ۱۱۱۸ق. ۲۵ سطری، جلد تیماج قهوه ای ضربی.

۱۹. وسائل الشیعة إلى تحصیل مسائل الشریعة

از: شیخ محمد بن حسن حرّ عاملی (م: ۱۱۰۴ق).
این نسخه از کتاب الزکاة تا آخر کتاب الحج را در بردارد.
نسخ نازیبا، محمد جعفر بن کربلائی خدابخش بروجنی، ۱۲۵۹ق. ۲۸ سطری.

۲۰. وسائل الشیعة إلى تحصیل مسائل الشریعة

از: شیخ محمد بن حسن حرّ عاملی (م: ۱۱۰۴ق).
این نسخه جلد چهارم کتاب است، از کتاب الزکاة تا پایان ابواب فعل المعروف.
نسخ خوانا، محمد بن محمد تقی خوانساری، ۱۲۶۸ق. عناوین به شنگرف، مجدول، در آغاز فهرست مفصل کتاب آمده است. ۳۵ سطری.

۲۱. وسائل الشیعة إلى تحصیل مسائل الشریعة

از: شیخ محمد بن حسن حرّ عاملی (م: ۱۱۰۴ق).
این نسخه جلد پنجم کتاب است.
نسخ خوانا، کاتب نامعلوم، ۱۰۸۶ق. این نسخه را علامه العلماء و افضل الفضلاء حاجی سید محمد باقر حسب الوصیة حاجی میرزا محمد صادق گلستانه اصفهانی در محرم ۱۲۳۶ق وقف کرده و وقف نامه را فرزند او محمد کاظم گلستانه نوشته است.

۲۲. حدیقة الشیعة

منسوب به: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (م: ۹۹۳ق).
نسخ خوانا، اقل الطلاب محمد جعفر بن میرزا بابا ساکن مبارکه لنجان، ۱۲۵۸ق. عناوین به شنگرف، ۲۷ سطری.

۲۳. تفسیر جوامع الجامع

از: امین الإسلام شیخ ابو علی فضل بن حسن طبرسی (م: ۵۴۸ق).

نسخ نازيبا، سيد على بن سيد احمد حسايى حسنى حسنى، قرن ١١ ظاهراً. نسخه را ناصح الدين امين خزايين سلطان اعظم و محرم سرادق عز و رفعت و كرم وقف كرده و وقف نامہ را علامہ مجلسى عليه الرحمة نگاشته است. با مهر <أفوض أمرى إلى الله عبده ناصح> و تملك عزالدين جزائرى حسنى و مهر <علامات وبالنجم هم يهتدون>. قطع رحلى، ٣٣ سطرى.

٢٤. الزهراء الزوية فى الروضة البهية^١

از: شيخ على بن محمد بن حسن بن زين الدين شهيد ثانى (م: ١٠١٤ق).
<حاشية و شرح على شرح اللمعة بعنوان قوله مبسوطه فى مجلدين>. اين نسخه جلد اول كتاب است.

آغاز: الحمد لله الذى نورروضة الدين البهية الزاهرة وأوضح مسالك الشرايع السنينة الباهرة. نسخ زيبا، كاتب نامعلوم، قرن ١١. نيمه دوم به نسخ نازيبا. با حواشى منه سلمه الله و يادداشتى از سيد نعمه الله جزائرى بدين مضمون: <المجلد الأول من حاشية شرح اللمعة من مؤلفات شيخنا وأستاذنا الشيخ على بن الشيخ محمد بن حسن بن الشيخ زين الدين الشهيد من جملة كتب المذنب الجانى نعمه الله الحسينى الجزائرى عفى عن جرائمه>.

٢٥. منتخب نورالعيون^٢

از: على بن قاسم اصفهانى
منتخب كتاب نورالعيون محمد باقر شريف اصفهانى فرزند محمد تقى شريف رضوى قمى است در معرفت اهل بيت عليه السلام و معرفت دشمنان ايشان.
نسخ، على بن قاسم اديب، ١٢٧٥ق. ١٧ سطرى.

١. الذريعة، ج ١٢، ص ٦٧.

٢. <منتخب نورالعيون الأصل لمحمد باقر الشريف القمى الأصفهانى و المنتخب فى الكلام لعلى أكبر بن عبد العالى الكرمانى. رتبه على بايين و كل منها فى كتاب واحد الأول فى ١٢ تنوير فى النبوة و الإمامة و الرجعة، فرغ منهما بكرمانشاه فى (٢٤ - ج ٢ - ١٢٦٨). أوله: بعد از حمد خدا و درود بر پيغمبراهنما و آئمه هدا، اين منتخبى است>.
الذريعة، ج ٢٢، ص ٤٤٢.

۲۶. دلائل الدین من طریق الجزم والیقین^۱

از: ملا عبد الله بن حاجی هادی بن حاجی ظهیر هرنندی (م: ۱۲۵۶ق).
جلد اول کتاب است مشتمل بر مقدمه و نه باب و خاتمه به فارسی.
آغاز: حمد بی حدّ و شکر و سپاس بی عدّ و ثنای بی قیاس و عدد خداوندی را سزااست که
خلقت وجود اشرف اولاد آدم نمود.
انجام: چون تمام را کشتند در نهایت آرام نشسته عید کردند و جایزه و عطا داد. فهدا هو
المراد.^۲

نسخ، کاتب نامعلوم، قرن ۱۳. به دو خط نوشته شده، ۳۱ سطری.

۲۷. محرق القلوب

از: علامه ملا محمد مهدی نراقی کاشانی (م: ۱۲۰۹ق).
نسخ زیبا، حاج محمد شفیع بن حاج علی مدد ابن آقا محمد حسین تبریزی ساکن
کاشان، ۱۲۳۲ق. مجدول، عناوین به سنگرف. در حاشیه مجلس چهاردهم ۱۱ صفحه شعر مرثیه
به خط نستعلیق زیبا کتابت شده که آغاز و انجام آن چنین است:

فغان که شب همه شب شویدم سرشک مذاب   به یاد شاه شهیدان ز دیده سرمه خواب
یک آفریده چنان کو که آفریدی نه   به این نشان شتری در کریوه دیدی نه

۲۸. حیاة القلوب

از: علامه ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م: ۱۱۱۰ق).
جلد اول کتاب است در تاریخ انبیاء.
نسخ، اقلّ الطلبة والسادات محمد تقی یزدی، ۱۲۳۱، به جهت آقا شیخ محمد. ۲۳ سطری.

۱. علامه گزی در تذکرة القبور (ص ۸۰) می نویسد: <حاجی محمد هادی هرنندی برادر ملا محمد مهدی... را از
اجلّه و مقدّسین شمرده اند. اولاد او تاکنون از علماء و ائمّه هرنند. پسرش حاجی ملا عبد الله مؤلف سه کتاب
است: دلائل الدین سه جلد، نور القبور، اصول دین، مجمع أسرار القرآن.>

۲. فهرست قدیم گلپایگانی، ج ۱، ص ۱۷۰.

۲۹. زاد المعاد

از: علامه ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م: ۱۱۱۰ق).
نسخ، مانده علی بن حیدر علی شریف اصفهانی، رمضان المبارک ۱۱۱۵ق. عناوین به
شنگرف. ۲۱ سطری.

۳۰. منتهی المطلب فی تحقیق المذهب

از: علامه حلّی شیخ حسن بن یوسف بن علی بن المطهر (م: ۷۲۶ق).
این نسخه از آغاز کتاب الصوم شروع می شود.
نسخ، صالح بن عبد الله سلامی، محرم ۱۰۱۳ق. در نجف اشرف. با یادداشتی از محمد جواد
موسوی در ۱۲۳۴ق. مبنی بر این که جدّ وی میرسید حسین نسخه را بر اصلح اولاد خود
وقف کرده است. ۲۳ سطری، جلد تیماج قهوه ای ضربی سرطبل دار.

۳۱. الاستبصار

از: شیخ الطائفة ابو جعفر محمد بن حسن طوسی (م: ۴۶۰ق)
نسخ، احمد بن کمال بن احمد، قرن ۱۲، عناوین بن شنگرف، با حواشی به نقل از م ق ر
سلمه الله، س م رحمه الله و دیگران. در حاشیه تصحیح شده و نشان بلاغ دارد. با یادداشت
تملک حسین بن فضل علی، و این یادداشت: <من جملة ما کتبت لولدی الأعزّ التقی محمد
معین و فقه الله لمطالعته>. و مهز: <العبد المذنب الواصل بالله الغنی عین علی> و مهر <یا مرتضی
علی>. نسخه در سال ۱۲۹۶ق بر حسب وصیت بهرام بیک بر طلبه علوم دینی اصفهان وقف
شده است.

۳۲. زبدة البیان فی أحكام القرآن

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (م: ۹۹۳ق).
نسخ خوانا، ابو الحسن بن عزالدین بیزوی سبزواری، رجب ۱۰۸۷ق. در حاشیه تصحیح
شده و نشان بلاغ دارد. با حواشی به نقل از فیض و کتب لغت. عناوین به شنگرف، در پایان
چهار صفحه به نقل از درایه شهید ثانی کتابت شده است. ۲۲ سطری.

۳۳. رضوان الآملین^۱

از: سید محمد بن عبد الصمد شهشہانی (م: ۱۲۸۷ق).
حاشیہ مفصلی است بر قوانین الأصول میرزای قمی. این نسخه جلد دوم کتاب است.
نسخ، عبد الله بن آخوند ملا محمد بن آخوند ملا ولی الله، محرم ۱۲۸۹ق. عناوین به
شنگرف. نسخه را حاج محمد کاظم و آقا عبد الباقي و آقا محمد صادق اوصیاء ثلاثه مؤلف وقف
کرده اند. ۲۵ سطری، جلد تیماج قهوه ای ضربی.

۳۴. شرائع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام

از: محقق حلّی نجم الدین أبو القاسم جعفر بن حسن (م: ۶۷۶ق).
نسخ زیبا، محمد حسین بن حاجی محمد ترشیزی، صفر ۱۰۸۷ق. با حواشی فراوان به نقل
از زین وعل و کتب لغت. در حاشیہ تصحیح شده است با بلاغ علامه مجلسی در غره ربیع
الأول ۱۰۸۹ق و مهوروی. در آخر نسخه منظومه خلاصه الابحاث شیخ حرّ عاملی کتابت شده
است و مهر محمد باقر العلوم در پایان آن به چشم می خورد. در حاشیہ صفحه اول مطلبی در
توضیح رطل عراقی به نقل از کتاب مولوی صالح عالم ملا محمد محسن بیارجمندی به نقل از
نسخه مرحوم شیخ نظام الدین بن احمد بن شیخ محمد فاضل وهو استخرج من رسالة نتیجة
المجتهدین ورأس أصحاب العلم والیقین مولانا محمد باقر بن محمد تقی مشهور به مجلسی آمده
است. عناوین به شنگرف، ۱۷ سطری.

۳۵. مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول

از: علامه ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م: ۱۱۱۰ق).
این نسخه مشتمل بر سه جلد اول کتاب است تا پایان کتاب العشرة من الکافی.
نسخ زیبا، ابو القاسم بن عبد الرحیم نائینی ساکن خوراسکان جی، ۱۲۴۳ق. (پایان جلد
اول) محمد امین اصفهانی، ۱۱۱۸ق فی بلدة طهران (پایان جلد دوم). عناوین به شنگرف.
نسخه از نساء حمام واقع در اراضی میدان نقش جهان اصفهان استنساخ شده و در ۱۲۴۳ق به
وسیله محمد حسن بن محمد حسین حسینی (امام جمعه اصفهان) وقف شده است.
۲۴ سطری.

۳۶. مجموعه:

۱. الافصاح فی الامامة

از: شیخ مفید ابو عبد الله محمد بن محمد بن نعمان عکبری بغدادی (م: ۴۱۳ ق).
 آغاز: الحمد لله موجب الحمد ومستحقه وصلواته علی خیرته من خلقه.
 انجام: وتکمل فیہ الفوائد فی هذه الأبواب إن شاء الله.

۲. الارشاد فی معرفة حجج الله علی العباد

از: شیخ مفید ابو عبد الله محمد بن محمد بن نعمان عکبری بغدادی (م: ۴۱۳ ق).
 آغاز: الحمد لله علی ما اهدى من معرفته وهدى إلیه من سبیل طاعته.
 انجام: والله ولی التوفیق وهو حسبنا ونعم الوکیل.

نسخ زیبا، نبی بن محمد صالح تونی عامری، ۱۰۸۷ق و ۱۰۸۸ق در اصفهان. عناوین به شنگرف. با یادداشتی از سید محمد کاظم موسوی در ۱۲۳۰ق مبنی بر این که این کتاب از کتب موقوفه جدّ اعلاّی او میر محمد باقر بوده که در سال ۱۱۲۳ق به انضمام کتب بسیار که چهار پنج هزار بوده وقف بر طلاب سکنه اصفهان کرده و نظارت بر منع و اعطاء را بعد از خود با مرحمت پناهان میر علیرضا و بعد به میر محمد مهدی ولدان خود مقرر داشته و بعدهما با اصلح اولاد ذکور خود. با مهر <افقر المفتاقین إلی الله الغنی محمد باقر بن علیرضا الحسینی> و <مهدی بن محمد باقر الحسینی> و <علیرضا بن محمد باقر الحسینی>. ۱۷ سطر.

۳۷. مجمع الفائدة والبرهان فی شرح إرشاد الاذهان

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (م: ۹۹۳ ق).

آغاز: فالوضوء یجب للصلاة والطواف الواجبین دلیل الأول الكتاب والسنة.
 انجام: فالظاهر أنه إجماعی ولا نزاع فیہ، وكذا فی وجوب عدم تأدیة. (ج ۷، ص ۵۵۰).
 نسخ، کاتب نامعلوم، قرن ۱۲ ظاهراً. عناوین نانوشته، با یادداشت تملک ابو الفضل محمد بن الحسن بهاء الدین الاصفهانی [فاضل هندی] و مهراو: <الفقیر إلی الله الصمد عبده بهاء الدین محمد>.

چند حاشیه از رضی الدین موسوی در آغاز دیده می شود. نام کتاب بر فراز صفحه اول به اشتباه تذکره البیان فی شرح الإرشاد ذکر شده است. ۲۷ سطر.

۳۸. مدارک الاحکام فی شرح شرائع الاسلام

از: سید محمد بن علی موسوی عاملی (م: ۱۰۰۹ق).

جلد اول و دوم کتاب است تا پایان کتاب الصلاة.

نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۱ ظاهراً. در حاشیه تصحیح شده و حواشی از فاضل سراب به خط مبارک وی، و نیز حواشی به نستعلیق زیبا نقل از ذخیره المعاد و کتب دیگر.

نسخه را محمد رضا فرزند فاضل سراب با سایر کتب پدر در ۱۱۲۵ق وقف نموده و دروقف نامه تصریح کرده که تولیت مجلدات و سائل الشیعة با وی و تولیت مجلدات وافی و رسائل و کتب دیگر پدر با محمد صادق فرزند دیگر فاضل سراب است. با یادداشتی از محمد رحیم بن محمد محسن مازندرانی در ۱۲۴۹ق به نسخ زیبا. قطع رحلی، ۲۱ سطری.

۳۹. قوانین الاصول

از: میرزا ابوالقاسم بن محمد حسن گیلانی قمی (م: ۱۲۳۱ق).

کاتب شاگرد مؤلف بوده و در پایان مدح بلیغی از کتاب و مؤلف آن کرده و می نویسد:

>وقد كان ذلك حين قرائته لدى الجنب القدسي والنسيم الفردوسي، المولى العلامة ونحريير الأئمة، الحبر المدقق والبحر المحقق، مبين معضلات المسائل و متمم الأصول وفروع الأوائل، الذي بيده عنان مراكب الكمال، وبينانه زمام مراكب المهام العضال، مركز التحقيق فتنقيح تهذيب المعالم من لمعة روضه حياته مقمر، وقطب دائرة التدقيق فتمهيد القواعد عن مسالك رشحات وجوده مؤسس مزهر، مقباس الهدى فطرف طور مجده يرنو إلى شجرة أنا الحق، وأغصان شجرة حقه تتهاوى إلى طور الحقيقة والصدق، نابغة الدهر وعلامة العصر، معدن مكارم الأخلاق وكنز نوافج الآفاق، سدرة منتهى المطالب وجنة مدين المآرب، ساقى نديمه من حوض كمالته رحيقاً محتوماً، ومانح جليسه من بحر لطيف سجايه نفيس اللثالي مشوراً ومنظوماً، عين السلسيل وسلسيل العين، نشأة الحيوان وحيوان النشأتين، العلامة الوحيد والفهامة الحبر الفريد، قدوة العلماء أولى الألباب، وزبدة الفضلاء ذوى الأطياب، قوة عضد الإيمان ولجميع الضلالات حاسم، الأستاذ الأستاذ الاعتماد ميرزائی ميرزا أبو القاسم، مصنف هذا الكتاب المستطاب، لا زالت سحائب وجوده ماطرة، وكواكب حياته لامعة ساطعة، ووجوه الأئمة بكريم سجايه ناظرة.<

نسخ، محمد علی بن حاجی ابوالحسن نائینی، شعبان ۱۲۳۹ق حین قرائت کتاب نزد مؤلف؟ با حواشی فراوان به خطوطی مغایر با خط متن به نقل از غایة القصوى و رضوان

الاملین و حاشیة الأستاذ التویسرکانی و حاشیة الأستاذ الشهبانی - مدّ ظلّه العالی - و عیون الأصول برغانی و عیون الأصول للأستاذ و منبع الحیاة و الفصول الغرویة و مفاتیح سید و حدیقة و چند حاشیه از محمد الموسوی. نسخه را حاج ابو الحسن بن مرحوم خواجه بهرام بیگ تستری حسب الوصیه او در ۱۲۶۸ ق وقف کرده با تولیت علامه فهامه سید محمد شفیع بن سید محمد تستری. و یادداشت وفات مجتهد الزمان امیرزا محمد حسن نجفی در روز پنجشنبه ۱۱ ربیع المولود ۱۳۱۷ ق. قطع رحلی، ۳۱ سطری.

۴۰. مسالك الافهام إلى تنقيح شرائع الاسلام

از: شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (م: ۹۶۵ ق).
این نسخه مشتمل بر کتاب العقود تا آخر کتاب الوكالة است.
نسخ، کاتب نامعلوم. با این یادداشت که جلد دوم از مجلدات شش گانه است. نسخه را فاطمه نساء خانم بنت حاجی محمد باقر تاجر علاقبند زوجه آقا سید ابراهیم رشتی در ماه رمضان ۱۲۷۶ ق وقف کرده با تولیت آخوند ملا عبد الجواد خراسانی. قطع رحلی، ۳۵ سطری.

۴۱. اشارات الاصول

از: حاج محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی (م: ۱۲۶۲ ق).
جلد اول کتاب است.
نسخ، کاتب نامعلوم، رجب ۱۲۴۵ ق. با حواشی از ملا محمد باقر فشارکی به خط وی.
صفحه اول افتاده است. قطع نیمه رحلی، ۲۵ سطری.

۴۲. مجموعه:

۱. حمله حیدری

از: میرزا محمد رفیع بن محمد مشهدی متخلص به باذل (م: ۱۱۲۴ یا ۱۱۲۳ ق).
> فی أحوال النبی والوصی عليه السلام وغزواته إلى شهادته... کبیر مشهور متداول. اشهر فی عصره حتی قیل لقراءته فی مجالس العزاء حمله خوان، کما قیل لقراءه روضة الشهداء روضه خوان. ولم يتم باذل کتابه هذا، فتممه بعده میرزا ابوطالب الفندرسکی الاصفهانی الشاعر، ثم زاد عليه عدة

آیات رجل اسمه نجف في سنة ١١٣٥.^١

آغاز: به نام خداوند بسیار بخش
انجام: به آن گشت نزدیک کز دود آه
خرد بخش و دین بخش و دینار بخش
شود همچو شب روز روشن سیاه

٢. مثنوی

از؟

آغاز: از این عمر دنیای ناپایدار
انجام: بکن غور از انصاف در این سخن
بگیر ای خداوند چشم اعتبار
وز آن پس تو دانی بکن یا بکن

٣. حرب جمل و صفین و نهروان^٢

از: میرزا ابوطالب فندرسکی

آغاز: خدایی که بنده اش راستان
انجام: که با دل سرشت مهتر چنان
بود شاه جم جاه گیتی نشان
که مهتر نگین است و دل نقش آن
نسخ بسیار زیبای جلی، کاتب نامعلوم، محرم ١١٢٤ ق (کتاب اول) دو کتاب دیگر به
نستعلیق. عناوین به سنگرف، ١٩ سطر، جلد تیماج قهوه ای ضربی.

٤٣. مکارم الاخلاق

از: شیخ رضی الدین ابونصر حسن بن فضل طبرسی (قرن ٦ ق).

نسخ، کاتب نامعلوم، قرن ١٠ یا ١١. صفحه آغاز و انجام نونویس، عناوین به سنگرف.
نسخه در ١٢٣٩ ق وقف شده با تولیت حاج محمد ابراهیم کلباسی. ٢٣ سطر، جلد تیماج
قهوه ای ضربی.

٤٤. هدایة الامة إلى أحكام الائمة

از: شیخ محمد بن حسن حرّ عاملی (م: ١١٠٤ ق).

> انتخابه من کتابه تفصیل وسائل الشیعة بحذف الأسانید والمکررات، قدّم اثنتی عشرة
مقدّمة فی الأصول ثمّ اثنتی عشر کتابا فی الفقه من العبادات إلى آخر أبواب الفقه، ورتّب

١. الذریعة، ج ٧، ص ٩١.

٢. الذریعة، ج ١٩، ص ٢٥١.

المطالب فی کل کتاب علی اثنی عشر باباً أو فصلاً أو غیرهما، ولذا یقال له الاثنا عشر باباً، وفرغ من تألیفه لیلۃ الأضحی فی سنة ۱۰۹۱.^۱

انجام افتاده: أجرى الخیل التي اضمرت. (ج ۶، ص ۳۱۲ چاپی)

نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۲. عناوین به شنگرف، در حاشیه تصحیح شده است. با مهر میرابراهیم بن میرزا لطیف و مهر تملک علی اکبر بن محمد باقر. نسخه را عبد العلی بن عبد الله در ۱۲۶۵ ق در اصفهان با چند جلد کتاب دیگر بر فرزند ذکور اکبر خود وقف کرده است. ۲۰ سطری.

۴۵. جامع عباسی

از: شیخ بهائی محمد بن حسین عاملی (م: ۱۰۳۰ ق).

نستعلیق تحریری، تراب اقدام الذاکرین عبد الله بن عبد الله بروجنی، ۱۲۳۰ ق. ۱۹ سطری.

۴۶. الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية

از: شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (م: ۹۶۵ ق).

جلد اول و دوم کتاب است.

نسخ، محمد رضا بن محمد باقر مبارکی لنجانی، ۱۲۶۹ و ۱۲۷۹ ق. در مدرسه جده اصفهان.

با حواشی به نقل از سلطان و دیگران. ۲۵ سطری.

۴۷. شرائع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام

از: محقق حلّی نجم الدین أبو القاسم جعفر بن حسن (م: ۶۷۶ ق).

نسخ، کاتب نامعلوم. عناوین به شنگرف، با حواشی به نقل از ع ل. نسخه را محمد صادق

حسینی منجم فرزند عبد المحسن حسینی خاتون آبادی وقف کرده است، با مهر عبده الراجی

محمد صادق الحسینی و یادداشتی از محمد حسن حسینی منجم با مهر محمد حسن بن محمد

علی حسینی در ۱۲۹۲ ق. مبنی بر این که چهل سال قبل نزد میر محمد حسین پاقلعه ای که از

علما و مجتهدین بوده قدری از اوایل کتاب را خوانده و بعد تارک شده است.

۴۸. شرائع الاسلام فی مسائل الحلال والحرام

از: محقق حلّی نجم الدین أبو القاسم جعفر بن حسن (م: ۶۷۶ق).
نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۰. با حواشی به نستعلیق به نقل از ع. ل. این نسخه نزد محقق کرکی شیخ علی بن عبد العال خوانده شده و بلاغ های مکرر وی در کنار صفحات دیده می شود، با انهاء وی در پایان جزء اول در ذی القعدة ۹۳۳ق. عناوین به شنگرف، پایان نونویس و افتاده. ۲۳ سطری.

۴۹. ریاض المسائل

از: سید علی بن محمد علی طباطبائی اصفهانی حائری (م: ۱۲۳۱ق).
این نسخه از کتاب القضاء به بعد را در بردارد.
نسخ نازیبا، کاتب نامعلوم، ۱۲۵۷ق. با مهر حسین بن الحسن. نسخه را حاجی ملا محمد حسین در ۱۲۶۹ق وقف کرده و تولیت آن را با خود و سپس با آخوند ملا محمد جعفر خراسانی قرار داده است. ۲۷ سطری، جلد تیماج ضربی ترنج دار

۵۰. مدارك الاحكام فی شرح شرائع الاسلام

از: سید محمد بن علی موسوی عاملی (م: ۱۰۰۹ق).
نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، شوال ۱۲۳۶ق. عناوین به شنگرف. با این یادداشت: مدارک تا آخر کتاب چهل و پنج هزار و پانصد بیت، اجرت کتابت چهل و سه روپیه، کاغذ آن را خریدم شش روپیه و نیم، کتاب تمام شده قرطاساً و کتابه و جلداً پنجاه و نیم روپیه. قطع رحلی، ۲۹ سطری.

۵۱. وسائل الشیعة إلى تحصیل مسائل الشریعة

از: شیخ محمد بن حسن حرّ عاملی (م: ۱۱۰۴ق).
این نسخه مشتمل بر کتاب الصلاة است.
نسخ، محمد صادق بن شیخ علی سمنانی، ۱۰۹۷ق. درقریه منصورآباد دامغان. با تملک علی بن محمد رفیع حسینی در ۱۱۸۶ق. عناوین بن شنگرف. ۲۹ سطری.

۵۲. الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية

از شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (م: ۹۶۵ق).
این نسخه جلد دوم کتاب است.

نسخ، کاتب نامعلوم، ماه رمضان ۱۰۴۶ق. با یادداشت مقابله با نسخه اصل درشوال ۱۰۴۶ق. و یادداشت قرائت در ۱۰۹۰ق و انهایی از... الله شریف برای تاج الدین حسن (پدر فاضل هندی) که نسخه را نزد وی خوانده است. و حواشی از تاج و م ه الهاشمی. ۲۰ سطری.

۵۳. منهج الهداية إلى أحكام الشريعة

از: حاج محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی (م: ۱۲۶۲ق).

> خرج منه جميع أبواب الفقه إلا بعض الحدود والقصاص والديات. وهو في مجلدين يقرب من ثلاثة آلاف بيت، وقد صنفه فيما يقرب من عشرين سنة... رتب كل كتاب من الكتب الفقهية على مناهج وكل منهج على هدايات.<^۱

نسخ، علی خاکسار ابن حسن نجف آبادی، صفر ۱۲۵۴ق. عناوین به شنگرف. نسخه را حاجی محمد طاهر بن حاجی رمضان فروشانی در ۱۲۵۸ق. وقف کرده است با تولیت سید علی مقدّس خلف حاجی سید ابراهیم ساوجی. ۲۰ سطری، جلد تیماج ضربی ترنج دار.

۵۴. منهج الهداية إلى أحكام الشريعة

از: حاج محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی (م: ۱۲۶۲ق).

این نسخه جلد دوم کتاب است.

آغاز: کتاب المكاسب وفيه مناهج. المنهج الأول في المقدمات. هداية ينقسم الاكتساب. نسخ، کاتب نامعلوم، قرن ۱۳. عناوین به شنگرف. نسخه را حاجی محمد طاهر بن حاجی رمضان فروشانی در ۱۲۵۸ق. وقف کرده است با تولیت سید علی مقدّس خلف حاجی سید ابراهیم ساوجی. ۲۰ سطری، جلد تیماج مشکی ضربی.

۵۵. مسالك الافهام إلى تنقيح شرائع الاسلام

از: شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (م: ۹۶۵ق).

این نسخه از کتاب الوقف و الصدقات تا کتاب الوصایا را دربر دارد.
نسخ، محمد بن میرزا ابو القاسم بن حاجی ملا احمد بن ملا علی بن ملا دولت علی بن
ملا علی، ۱۲۵۱ق. و از کتاب الوصایا به نسخ نازیبا از کاتبی دیگر. ۲۳ سطر.

۵۶. مجموعه:

۱. جامع الاخبار

از: شیخ محمد بن محمد سبزواری (قرن ۷ ق).
آغاز: الحمد لله الأول بلا أول كان قبله، والآخر بلا آخر يكون بعده، الذي قصرت عن رؤيته
أبصار الناظرين، وعجزت عن نعته أوهام الواصفين.
انجام: قال إنّ أمر السفيناني من الأمر المحتوم وخروجه في شهر رجب المرجب وهذه قصة
طويلة وأمر عظيمة من شدايد العظام [كذا]. (ص ۳۹۸ چاپی).

۲. فضائل شهر رمضان

از: شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی بن حسین بن بابویه قمی (م: ۳۸۱ ق).
آغاز: أخبرنا الشيخ أبو جعفر محمد بن علی بن الحسين بن موسى بن بابويه الفقيه رضى الله
عنه قال: حدّثنا أبي رحمه الله... عن أبي الورد عن أبي جعفر عليه السلام قال: خطب رسول
الله صلّى الله عليه وآله في آخر جمعة من شعبان.
انجام: ربّ صائم حظه من صيامه الجوع وربّ قائم حظه من قيامه السهر. (پایان متن
چاپی). وجدنا غبّ ذلك حديثاً آخر والقرائن دلّت على أنّه ليس جزءاً للكتاب وإنما هو من
تصرّفات الكتاب وهو هذا: على بن ابراهيم هاشم عن أبيه... وأنّ أوّل السنة أوّل يوم من شهر
رمضان، انتهى.

۳. الغايات

از: ابو محمد جعفر بن احمد بن علی قمی (قرن ۴ ق).
> ذكر فيه الأحاديث المشتملة على أفعال التفضيل، كقوله مثلاً: أفضل الأعمال كذا أو أبغض
الأشياء إلى الله كذا أو أنفعها في الآخرة كذا إلى آخر الكتاب وينقل عنه شيخنا النورى فى

المستدرک^۱.

انجام: وأرحمهم بالرعية وأعظمهم يوم القيامة.

۴. العروس في فضل يوم الجمعة^۲

از: ابو محمد جعفر بن احمد بن علي قمي (قرن ۴ق).

انجام: عن الأصغ بن نباته عن علي عليه السلام قال: إذا قال الرجل يوم الجمعة صه فلا صلاة له.

۵. الاعمال المانعة من دخول الجنة^۳

از: ابو محمد جعفر بن احمد بن علي قمي (قرن ۴ق).

آغاز: ... باب من لا يأمن جاره بوائقه.

انجام: لا يلج الجنة ولا إلى سبعة بطون.

نسخ، حسن بن حاج محمد خوانساری، ۱۲۴۷ق به جهت آخوند ملا اسماعیل بن ملا محمد تقی خوانساری (پایان کتاب اول)، ۱۲۵۷ق. در مسجد حجة الإسلام آقا سید محمد باقر (پایان کتاب چهارم)، با یادداشت تملک محمد رفیع بن مولانا میرزا حسین در ۱۲۸۸ق. نسخه را محمد حسن بن آخوند ملا رفیع بر علما و فضلاى خوانسار و غیره وقف کرده است. ۲۳ سطرى، جلد تیماج قهوه ای.

۵۷. شرائع الإسلام في مسائل الحلال والحرام

از: محقق حلی نجم الدین أبو القاسم جعفر بن حسن (م: ۶۷۶ق).

نسخ، مجد الدین بن محمد طاهر حسینی خوراسکانی، ۱۰۸۳ق. عناوین به شنگرف.

۲۷ سطرى.

۱. الذریعة، ج ۱۶، ص ۳.

۲. الذریعة، ج ۱۵، ص ۲۵۳.

۳. الذریعة، ج ۱۹، ص ۳۰. > للشيخ الأقدم أبى محمد جعفر بن أحمد بن علي القمي، صاحب الغايات وجامع الأحاديث والمسلسلات وغيرها إلى تمام العشرين ومأتين كتاباً على ما حكاه السيد ابن طائوس في الدرر عن الكراچكى. يروى عنه الشيخ الصدوق في معانى الأخبار وهو يروى عن الصدوق وعن صاحب بن عباد... ونسخة بخط العلامة النورى مع العروس والغايات والمسلسلات كتبها فى النجف ۱۲۷۹ق توجد عند حفيده الميرزا على بن محمد ابن العلامة النورى المعروف بعلى بهزادى.

۵۸. تذکرة العارفين^۱

از: آخوند ملا محمد جعفر عقدائی یزدی (قرن ۱۳).^۲

این نسخه جلد دوم کتاب است که مشتمل بر محفل یازدهم تا محفل نوزدهم است. عناوین محافل بدین شرح است: توکل، سخا، تقوا، مطهرات باطنیه، کبائر، شرح صدر، رفیق، باقیات الصالحات، مدح سحرخیزی.

نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۳، عناوین به شنگرف.

۵۹. الکافی

از: ثقة الاسلام ابو جعفر محمد بن یعقوب بن إسحاق کلینی رازی (م: ۳۲۸ یا ۳۲۹ ق).

این نسخه از کتاب الطهارة تا باب الأمر بالمعروف و نیز روضه کافی را در بردارد. نسخ، عبد الله برتنگروردی مشهدی، ۱۰۴۸ ق. عناوین به شنگرف و در روضه نانوخته، قطع رحلی، ۲۱ سطر.

۶۰. عیون أخبار الرضا علیه السلام

از: شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی (م: ۳۸۱ ق). نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۱ ظاهراً. مجدول و عناوین به شنگرف یا نانوخته. ۲۱ سطر، جلد تیماج ضربی ترنج دار.

۶۱. قواعد الاحکام

از: علامه حلّی شیخ حسن بن یوسف بن علی بن المطهر (م: ۷۲۶ ق).

نسخ، کاتب نامعلوم، ۱۰۵۹ ق در مشهد الرضا علیه السلام، عناوین به شنگرف و نانوخته. در برگ اول نوشته شده: کتاب قواعد درپیش آخوند ملا محمد باقر مجلسی مقابله شده. ۱۹ سطر.

۱. الذریعة، ج ۴، ص ۳۹. و رک: فهرست قدیم گلپایگانی، ج ۳، ص ۹.

۲. >جعفر بن محمد علی العقدائی الیزدی واعظ خطیب فاضل، کان یقیم فی یزد وهاجر فی سنة ۱۲۳۶ إلى اصفهان وتوفی بعد سنة ۱۲۳۷ التي بدأ بتألیف كتابه فيها. له <تذکرة العارفين> بدأ به فی سنة ۱۲۳۷. > تراجم الرجال، ج ۱، ص ۱۲۷، طبع قدیم.

۶۲. معالم الدين وملاذ المجتهدین

از: شیخ جمال الدین حسن بن زین الدین شهید ثانی (م: ۱۰۱۱ق).
نسخ زیبا، کاظم بن نور علی رنانی، رجب ۱۲۶۸ق. با حواشی به خط نستعلیق هنری به
نقل از سلطان و صالح و دیگران. عناوین به شنگرف، ۱۲ سطری.

۶۳. الروضة البهية فی شرح اللمعة الدمشقية

از: شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (م: ۹۶۵ق).
جلد دوم کتاب است.
نسخ، حسین بن هاشم طباطبائی خوراسکانی، ۱۲۵۷ق. در مدرسه نوریه اصفهان.

۶۴. جنة المأوی^۱

از: سید محمد بن عبد الصمد شهشانی (م: ۱۲۷۸ق).
یک دور فقه منظوم استدلالی است و این نسخه کتاب الزکاة تا آخر کتاب الحج را دربر
دارد.

انجام: هذا وقد فاز نصوص الأولى وجاء ما يؤيد الذي يلي

نسخ جلی، کاتب نامعلوم، با مهر <إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ>، ۱۲۷۷ق. با حواشی نستعلیق
به نقل از مؤلف و حاشیه ای از میرزا ابوالحسن حسینی، و یادداشت تاریخ وفات مؤلف در
غدوه یوم الاضحی ۱۲۸۷ق و فهرست آثار مؤلف بدین شرح: غایة القصوى جلدین، مشکاة
الأنوار، هذا الكتاب خمسة جلد، عیشة راضیة فارسی، جامع السعادة فارسی، أنیس المتقین
فارسی، أنوار الرياض، عروة الوثقی. عناوین به شنگرف، ۱۴ سطری، جلد تیماج ضربی زرد.

۶۵. التفسیر الكبير (مفاتیح الغیب).

از: فخر الدین رازی (م: ۶۰۶ق).
آغاز: قوله تعالى مثلهم كمثل الذي استوقد ناراً.
انجام: وكان علی بن عیسی یقول تصدیق ذلك فی قوله تعالى. (ج ۳، ص ۳۵ چاپی).
نسخ کهن، کاتب نامعلوم، با تملک حسن بن محمد بورینی شافعی و سید صدر الدین بن

صالح موسوی عاملی و برخی حواشی از وی. نسخه را سید صدرالدین در سال ۱۲۴۸ ق بر فرزند خود محمد تقی و سایر اولادش وقف کرده است. ۲۳ سطری، جلد تیماج ضربی.

۶۶. المصباح (جنة الامان الواقية وجنة الايمان الباقية)

از: شیخ تقی الدین ابراهیم عاملی کفعمی (م: ۹۰۵ ق).
نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۱ ظاهراً. نیمه دوم به خط دیگری است. در حاشیه تصحیح شده است. عناوین به شنگرف. نسخه از طرف حوری جهان بیگم ملقب به بیگم جونی بنت حاج میرزا مرتضی شیخ الاسلام سابق اصفهان با ۷۳ جلد دیگر در ۱۲۴۸ ق وقف شده است با تولیت اکبر اولاد آن مرحومه میرزا علی نقی. ۲۰ سطری.

۶۷. علل الشرائع

از: شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی (م: ۳۸۱ ق).
نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۱ یا ۱۲. عناوین به شنگرف و در پایان نانوشته. نسخه را امیر الدین محمد زاهدی طیب وقف کرده است با تولیت خودش و سپس متولی موقوفات مدرسه جدید سلطانی واقع در چهارباغ اصفهان، با مهر لا اله الا الله الملك الحق المبین امیرالدین محمد.

۶۸. الکافی

از: ثقة الاسلام ابو جعفر محمد بن یعقوب بن إسحاق کلینی رازی (م: ۳۲۸ یا ۳۲۹ ق).
این نسخه از کتاب المعیشة تا پایان کتاب روضه را در بردارد.
نسخ، طهماسب بن محمد بن حسن جزائری، صفر ۱۰۷۷ ق. عناوین به شنگرف. نسخه در ۱۲۷۸ ق وقف شده است با مهر اسد الله بن محمد باقر الموسوی. قطع رحلی، ۳۰ سطری.

۶۹. مسالك الافهام إلى تنقيح شرائع الاسلام

از: شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (م: ۹۶۵ ق).
این نسخه از نکاح منقطع تا پایان کتاب العتق را در بردارد.
نسخ، یوسف بن ناصر بن احمد بن جعفر الحجری البحرانی، برای رئیس المحدثین سید حسین بن سید جعفر توبلی. با تملک ناصر بن عبد الله البلادی البحرانی و عبد الله بن مبارک بن علی بن عبد الله بن ناصر بن حسین احسائی خطی در ۱۲۱۸ ق. و یادداشت مطالعه از محمد بن علی بن محمد بن عبد النبي محدث خراسانی. و تملک ابو ابراهیم احمد بن محمد بن

احمد بن ابراهیم درازی بحرانی در ۱۱۹۴ق و عبد الله بن علی بن احمد بن سلیمان بلادی و شیخ ناصر بن شیخ عبد الله بن علی بحرانی بلادی و محمد بن عبد الله بن علی بلادی بحرانی. نسخه را عبد الله بن مبارک بن سید حمدان احسائی خطی در ۱۲۳۷ق بر میرزا علی خلف علامه اوحد میرزا محمد نیشابوری وقف کرده جهت شادی روح محمد بن سلیمان اهل مدینه فلاحیه. با یادداشتی از محمد حسن بن موسی بن محمد رضا بن علی بن محمد محدث علوی خراسانی در ۱۳۲۲ق. ۳۰ سطری. جلد تیماج ضربی.

۷۰. الروضة البهية

از شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (م: ۹۶۵ق).
این نسخه جلد اول کتاب است.

نسخ، اقل الطلاب محمد حسین بن حاج مهدی مبارکه ای، ۱۲۷۱ق. با حواشی به نقل از سلطان و شیخ جعفر و دیگران. نسخه رازوجه آخوند ملا حسین مبارکه ای در ۱۳۰۶ق. وقف کرده است. ۲۵ سطری.

۷۱. وسائل الشیعة إلى تحصیل مسائل الشریعة

از شیخ محمد بن حسن حرّ عاملی (م: ۱۱۰۴ق).
جلد اول کتاب است تا پایان کتاب الطهارة.

نسخ، کاتب نامعلوم، نسخه را علامه العلماء حاجی سید محمد باقر حسب الوصیة حاجی میرزا محمد صادق گلستانه در ۱۲۳۶ق وقف کرده و وقف نامه را محمد کاظم بن میرزا صادق گلستانه نوشته است. ۲۷ سطری. با مهر کتابخانه عمومی حسینیه خادمی.

۷۲. مجمع البحرين ومطلع النیرین

از شیخ فخرالدین طریحی نجفی (م: ۱۰۸۵ق).

نسخ، محمد بن ملا علی ریزی لنجانی، ۱۲۲۸ق. حسب الفرموده مجتهد العصر والزمان حاجی ملا محمد شفیع [خوئی]. در پایان چند صفحه فوائد ملحقة آمده است. عناوین به شنگرف، با یادداشتی از محمد شفیع بن محمد در استکتاب کتاب. قطع رحلی، ۳۰ سطری.

۷۳. الکافی

از ثقة الاسلام ابو جعفر محمد بن یعقوب بن إسحاق کلینی رازی (م: ۳۲۸ یا ۳۲۹ق).

این نسخه مشتمل بر قسم اصول است.

نسخ، ضیاء الدین بن میر محمد امین حسینی سبزواری، شهر رمضان ۱۰۹۲ق. با حواشی به نقل از محمد صالح و محمد امین استرآبادی و رفیعا و دیگران در اوایل کتاب. عناوین به شنگرف، ۲۳ سطری، جلد تیماج قهوه ای تزنج دار.

۷۴. التصریح بمضمون التوضیح

از: خالد بن عبد الله ازهری (م: ۹۰۵ق).

نسخ، صفر علی بن اسماعیل نجف آبادی، ۱۲۴۸ق. در حاشیه تصحیح شده است. ۲۹ سطری.

۷۵. المطوّل

از: مسعود بن عمر قاضی تفتازانی (م: ۷۹۲ق).

آغاز: الحمد لله الذي ألهمنا حقايق المعاني ودقائق البيان.

نسخ زیبا، محمد علی بن مهر علی سینی برخوار، ربیع الآخر ۱۰۷۳ق. در حاشیه تصحیح شده است، با حواشی به نقل از شروح یا توضیحاتی به فارسی. ۲۲ سطری.

۷۶. الحاشیة علی الروضة البهیة

از: شیخ علی بن محمد بن حسن بن زین الدین شهید ثانی (۱۰۱۳ یا ۱۰۱۴ق).

نسخ زیبا، محمد هادی، ۱۱۲۳ق. عناوین به شنگرف. قسمتی از آن به خط دیگری. با حواشی از بهاء الحسینی [نائینی] به خط وی. ۱۹ سطری.

۷۷. تهذیب الاحکام

از: شیخ الطائفة ابو جعفر محمد بن حسن طوسی (م: ۴۶۰ق).

جلد اول کتاب است تا پایان کتاب الصوم.

نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۱ ظاهراً. با حواشی فراوان به نستعلیق نقل از عبد الله وم ت ق وم ق ردام ظلّه. در حاشیه تصحیح شده و نشان بلاغ دارد. عناوین به شنگرف. با یادداشتی از محمد کاظم در ۱۲۳۰ق مبنی بر این که این کتاب از کتب موقوفه ای است که جدّش میر محمد باقر در ۱۱۲۳ق وقف کرده است. و یادداشتی از مه الهاشمی در تأیید خط پدرش محمد کاظم.

۷۸. منهج الفلاح

از: علی بن شاه محمود بافقی (قرن ۱۱ ق).
> فارسی فی أعمال السنة وأدعية وآداب الطهارة والصلاة... رتبه علی مقدمة وسبعة أبواب
وخاتمة، وفيه أعمال اليوم والليلة والأسابيع والشهور، وله خاتمة في أدعية الأوجاع والأمراض.^۱
مؤلف از شاگردان شیخ بهائی و معاصر شیخ حرّ عاملی است.
آغاز: اللهم إني أحمدك وأشكرك.
پایان افتاده: فایده سابعه در بیان بعضی احرازاتمه معصومین علیهم السلام...
نسخ زیبای جلی، کاتب نامعلوم، قرن ۱۲. عناوین به شنگرف، ۱۴ سطری.

۷۹. حياة القلوب

از: علامه ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م: ۱۱۱۰ ق).
نسخ زیبا، حسین بن محمد بن علی بن صبور زواره، شهر رمضان ۱۲۴۰ ق. در پایان نسخه
مناجات و توسل به اهل بیت علیهم السلام به شنگرف نگاشته شده. عناوین به شنگرف، با تملک
عبدالله مشیر الممالک انصاری در ۱۳۱۵ و اهداء کتاب از طرف دکتر بیانی رئیس کتابخانه ملی
تهران در تاریخ ۳/۹/۱۳۷۵. ۲۵ سطری.

۸۰. تفسیر مواهب علیه

از: کمال الدین حسین واعظ بیهقی سبزواری کاشفی (م: ح ۹۱۰ ق).
این نسخه از سوره نساء تا اواسط سوره هود را دربر دارد.
انجام: پس فرمود: ویا قوم وای گروه من هذه ناقة.
نسخ، کاتب نامعلوم، قرن ۱۱ یا ۱۲. عناوین به شنگرف با یادداشت نام کتاب در آغاز به
خط علامه شیخ آقا بزرگ طهرانی. ۱۸ سطری.

۸۱. مجموعه:

۱. عین البكاء^۲

۱. الذریعة، ج ۲۳، ص ۱۷۰.

۲. الذریعة، ج ۱۵، ص ۳۶۷.

از: محمد نقی بن احمد بروجردی ساکن کاشان (قرن ۱۲ ق).
مقتل حضرت ابا عبد الله الحسین علیه السلام است با اشعار فراوان از مؤلف.
آغاز افتاده: پرتوی را کاینچنین شمع می بود از ذوالجلال / قدسیان پروانه او چرخ فانوس
خیال
انجام افتاده: گلیم تشنه این آب باشد / کجالب تشنگان راتاب باشد...

۲. ترجمه رساله حسنیه

از: ابراهیم بن ولی الله گرگین استرآبادی (قرن ۱۰).
نسخ خوانا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۳. عناوین به شنگرف، بدون جلد، ۲۱ سطری.

۸۲. قره العین

از؟

کتابی است در امثال قرآن کریم که در چهار قسم تدوین شده است: قسم اول: در امثال، وهی ثلاث فصول. قسم دوم: فی المحاورات والألفاظ التي تجری مجری المحاورات، در دوازده فصل. قسم سوم: در حکایات مرتبط با آیات، در هشت فصل. قسم چهارم: در آیات و ابیات لایقه.

آغاز: رَبِّنا زینا بالعلم والتقی. چون آثار لطف الهی به اعداد نعم و امداد کرم در حق بنی آدم بسیار است شکر انعام بر وی واجب و فریضه شود... پس الفاظی نادر که از الفاظ مردمان سایر است، و نکته های باهر که در افواه ناطقان دایر است، و استعاراتی لطیف که مصطلح ارباب بلاغت است، و محاوراتی شریف که متداول ارباب بلاغت است از کلام الله استخراج کردم، و حکایتی که به آیات مرتبط است از برای نزهت خاطر و راحت ناظر بیاوردم؛ تا ارباب هنر زلف سخن بدو بیاریند، و اصحاب فضل چهره هنر بدو بیاریند... و این کتاب را لقب قره العین دادیم، و اساس این کتاب بر چهار قسم نهادیم.

انجام: و مصنف این تذکره را یقین و حقیقت است که فوق کلّ ذی علم علیم والله عزیز حکیم.

نستعلیق، کاتب نامعلوم، ۹۰۵ ق. عناوین به شنگرف، وقف از طرف وراث مرحوم سید حسین مهدوی اردکانی. قطع جیبی، ۱۲ سطری.

۸۳. مقباس المصابیح

از: علامه ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م: ۱۱۱۰ق).
> فارسی فی الأدعية الواردة فی تعقیبات الصلوات... کتبه باسم الشاه سلیمان فی عشرة فصول. فرغ منه ۱۰۹۶<.^۱
نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۲. بان نشان وقف. مجدول به طلا ولاجورد، عناوین به شنگرف. ۱۵ سطر، جلد تیماج قرمز.

۸۴. تفسیر منهج الصادقین فی الزام المخالفین

از: ملا فتح الله شریف کاشانی (م: ۹۸۸ق).
این نسخه از سوره یونس تا آخر فرقان رادر بردارد.
نستعلیق تحریری، محمد علی بن مهر علی جزئی برخوار، قرن ۱۱. درقریه سین. با این یادداشت: مولانا علیرضا کاتب اصل این سه جلد اول ولد صلیبی مولانا فتح الله مصنف تفسیر است، و دو جلد باقی به خط پسرش مولانا امین بوده و قبل از این سه جلد آن را نوشته ام. نسخه وقف بر اولاد است. ۲۸ سطر.

۸۶. سؤال و جواب

از: سید محمد باقر بن محمد نقی موسوی شفتی حجة الإسلام (م: ۱۲۶۰ق).
> فی مجلّدين فارسی و عربی... طبع مجلده الأول مرتین منها ۱۲۴۸ بالطبع المعتمدی، وینتهی إلى کتاب الودیعة. وصرّح فی أوله أنه تلمذ علی الأستاذ الوحید البهبهانی. والمجلد الثانی المشتمل علی نیف وعشرین کتابا من الکتب الفقهیة... یتبدء بکتاب الوصیة ویختم بالحدود والدیات<.^۲

نسخ، کاتب نامعلوم، قرن ۱۳. عناوین به شنگرف. در آخر >رسالة فی تحقیق إقامة الحدود للفقهاء فی هذه الأعصار< و خاتمة فی المتفرقات آمده است. قطع رحلی، ۳۶ سطر. جلد تیماج ضربی ترنج دار.

۱. الذریعة، ج ۲۲، ص ۱۸۰.

۲. الذریعة، ج ۱۲، ص ۲۴۳.

۸۷. ریاض المسائل

از: سید علی بن محمد علی طباطبائی اصفهانی حائری (م: ۱۲۳۱ق).
جلد اول کتاب است.

نسخ، اقل الطلاب اسد الله بن عبد الله، صفر ۱۲۶۰ق. در حاشیه تصحیح شده و دارای نشان بلاغ است. نسخه را حاج محمد حسن قهپائی حسب الوصیه برادرش حاج علی اصغر قهپائی در ۱۲۶۲ق. وقف کرده است. قطع رحلی، ۳۴ سطری. جلد تیماج مشکی.

۸۸. علل الشرائع

از: شیخ صدوق ابو جعفر محمد بن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی (م: ۳۸۱ق).
آغاز افتاده: إلا الله عزوجل وأما شبه الولد أعمامه وأخواله.
انجام افتاده: هو والله فی الباطن هذا بعینه یا ابراهیم إن للقرآن.
نسخ، کاتب نامعلوم، ربیع الأول ۱۱۱۱ق. (پایان جزء اول). در حاشیه تصحیح شده است.
عناوین به سنگرف. ۲۲ سطری.

۸۹. شرح الالفیه فی النحو

از: ابن الناظم أبو عبد الله محمد بن جمال الدین محمد بن مالک (م: ۶۸۶ق).
آغاز: قال الشيخ الإمام العامل الفاضل المتقن المدقق...
نسخ، محمد سعید بن عزیز الله طباطبائی اردستانی، ۱۰۸۸ق. از روی خط حسین بن علی زوییدی غراوی صالحی ساوی بغدادی که در ۱۰۲۷ق کتابت کرده. نیمه اول در حاشیه تصحیح شده است. ۱۹ سطری.

۹۰. مغنی اللیب عن کتب الاعاریب

از: جمال الدین بن یوسف بن أحمد بن عبد الله بن هشام انصاری مصری (م: ۷۶۱ق).
نسخ زیبا، غلامرضا، ۱۲۴۸ق. با حواشی به نستعلیق نقل از دامینی. عناوین به سنگرف.
با نشان وقف با مهر عبد الجواد و محمد باقر بن عبد الجواد. ۱۹ سطری.

۹۱. الصافی فی تفسیر القرآن

از: ملا محمد محسن بن شاه مرتضی فیض کاشانی (م: ۱۰۹۱ق).

این نسخه از سوره انعام تا آخر بنی اسرائیل را در بردارد.
نسخه زیبا، عبد الحسین بن محمد مشکنانی، رمضان المبارک ۱۱۲۵ق. نسخه راسید احمد
بن علی طباطبائی قهی قهپایه در ۱۱۷۸ق وقف کرده است.

۹۲. شرح خلاصة الحساب

از؟

آغاز افتاده: ولا ینتهی تضاعف قسمه وتکثیرها ای قسمة المتضاعفة المتکثیرة.
نسخ، محمد بن حسین موسوی نجف آبادی، ۱۳۱۱ق. مدرسه صدر اصفهان. قطع جیبی،
۱۶ سطری.

۹۳. تحفة الزائر

از: علامه ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م: ۱۱۱۰ق).
نستعلیق، محمد شریف بن محمد صفی اردبیلی، ۱۱۰۴ق. در حاشیه مقابل شده و نشان
بلاغ دارد. مجدول به طلا و شنگرف و لاجورد. برخی دعاها در حاشیه به خط نسخه زیبا آمده
است. صفحه آغاز افتاده. ۱۹ سطری.

۹۴. الفوائد الحائرية

از: علامه مجدد آقا محمد باقر بن محمد اکمل اصفهانی بهبهانی (م: ۱۲۰۵ق).
آغاز: الحمد لله رب العالمين حمداً لا يقوى على احصائه إلا ربنا.
نسخ، قرن ۱۳. با مهر محمد جواد بن محمد رضا الحسيني، (احتمالاً کاتب) قطع جیبی،
۱۶ سطری.

۹۵. خير المناسك^۱

از: محمد علی بن معصوم موسوی بیدهی جانکی (قرن ۱۴).
آداب زیارت خانه خدا به فارسی مفصل در ده مقدمه و شش باب و خاتمه که در سال
۱۲۹۵ق تألیف و در ۱۳۰۷ق پاکتویس شده است.
آغاز: الحمد لله الذي جعل السماء سقفاً مرفوعاً والأرض مهداً مسطوحاً والجبال وتداً ممدوداً

۱. نام این اثر در فهرس نیامده و نسخه ای منحصر به فرد است.

وجعل فیہما أمکنۃ هو فیہا معبوداً.

انجام: علی ید مؤلفه محمد علی بن معصوم بن مقصود بن معصوم بن عابد بن محب بن سعید بن شریف بن ابراهیم بن الیاس بن ابراهیم بن شریف بن سعید بن ابراهیم الیدهی الموسوی الجانکی.

نستعلیق تحریری، مؤلف، ۱۳۰۷ق. ۱۶ سطری.

۹۶. ردّ المرتدین^۱

از: محمد علی بن معصوم موسوی بیدھی جانکی (قرن ۱۴).

در شناخت مرتد فطری و ملّی و بیان احکام آنها و توبه مرتب بر چهار مقدمه و سه باب و خاتمه که در ۱۳۰۱ق در عرض پنج ماه تألیف شده و مقدمه و هربابی مفصل است به فصولی. در پایان اشعار مفصّلی از مؤلف به طریق مثنوی در اثبات توحید و عدالت خداوند به نقل از کتاب دیگر وی <هادی المستطیعین> در ۱۵ صفحه آمده است. مؤلف از کتاب دیگر خود <تقدیس الباری> در ردّ شیخیه نام برده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین والعاقبة للمتّقین الذین یؤمنون بالغیب.

نستعلیق تحریری، مؤلف، ۱۳۰۱ق. ۱۷ سطری. در پایان دو صفحه تقریظ و اجازه به تاریخ ۸ صفر ۱۳۰۷ق. آمده که نام مجیزپاک شده ولی دو مهر: <حسین منّی و انا من حسین> [فشارکی] و <محمد تقی بن محمد باقر> [آقا نجفی] در ذیل آن دیده می شود.

۹۷. شاه تحفه^۲

از: محمد علی بن معصوم موسوی بیدھی جانکی (قرن ۱۴).

مؤلف قریب بیست سال خیال مسافرت طهران و ملاقات با ناصرالدین شاه را داشته و حدوث موانع مانع بوده است. وی این کتاب را قبل از مسافرت نگاشته و در آغاز آن اشعار بسیاری در مدح ناصرالدین شاه از خود آورده است. کتاب دارای مقدمه ای مشتمل بر مسائل مهمه مربوط به علم حال و سپس دو باب در صید و ذبایح است و در خاتمه بحث معاد جسمانی و معراج مطرح شده است.

۱. نام این اثر در فهرس نیامده و نسخه ای منحصر به فرد است.

۲. نام این اثر در فهرس نیامده و نسخه ای منحصر به فرد است.

این کتاب در ۱۳۱۳ق به پایان رسیده و مؤلف یک صفحه شعر در ثنای ناصرالدین شاه از خود آورده است.

آغاز: الحمد لله الذی خلق الإنسان وجعل فيه أسباب الثوران لبعثه على أفعاله لرفع احتياجاته بالدوران. ثم جعل العقول والهادين والسلطين مانعين من شر أفعاله وضررها ومفسدتها في هذا الجهان.

نستعلیق تحریری، مؤلف، ۱۳۱۳ق.

۹۸. مجموعه:

۱. حشيشة المتشبتين^۱

از زین العابدین بن محمد علی بن مرتضی بن عبد المطلب بن محمد رحیم بن محمد جعفر بن مولانا محمد باقر شریف سبزواری (م: ۱۳۱۸ق).

شرحی است به فارسی بر قصیده شاطیبه در علم تجوید که مؤلف آن را پس از سه کتاب <تذکره القراء>، <فرائد التجریدیة> و <التشجیرات> نگاشته است. در مقدمه از جامع المعقول والمنقول رئیس الملة والدين خاتم المجتهدين مولانا میرزا محمد مهدی شهیر به نائب الصدر نام برده است.

۲. شجره طیبه

از همان مؤلف.

تجوید مشجّر است که پس از دو رساله <تذکره القراء> و <فرائد التجریدیة فی بیان قرائة القرآنیة> آن را در ۱۲ باب و خاتمه نگاشته است. در این نسخه ۵ باب اول آمده و از پایان ناقص است.

نسخ، مؤلف، ربیع الأول ۱۲۶۴ق. عناوین به سنگرف. ۲۳ سطری.

۹۹. زبده الرسائل و نخبة المسائل^۲

از: سید محمد باقر بن محمد نقی شفتی حجة الإسلام (م: ۱۲۶۰ق).

۱. نام این اثر در فهرس نیامده و نسخه ای منحصر به فرد است.

۲. نام این اثر در فهرس نیامده و نسخه ای منحصر به فرد است.

مجموعه پنجاه رساله از سید حجة الإسلام شفتی است که میرزا احمد بن محمد تقی خوانساری در سال ۱۳۰۳ ق به دستور فرزند آن مرحوم گرد آورده و از روی نسخه اصل کتابت نموده است.

فهرست رسائل مزبور بدین قرار است:

فاتحة الكتاب في الاجتهاد والتقليد.

الباب الأول في الطهارة فيه سبع رسائل.

الباب الثاني في الصلاة وفيه خمس رسائل.

الباب الثالث في الصوم وفيه أربع رسائل.

الباب الرابع في الحج وفيه رسالتان.

الباب الخامس في المتاجر وفيه رسالتان.

الباب السادس في العارية فيه رسالة.

الباب السابع في الوكالة فيه رسالة.

الباب الثامن في الأوقاف فيه رسالتان.

الباب التاسع في النكاح وفيه تسع رسائل.

الباب العاشر في الطلاق وفيه رسالتان.

الباب الحادي عشر في المطاعم وفيه رسالة.

الباب الثاني عشر في إحياء الموات وفيه رسالتان.

الباب الثالث عشر في الموارث وفيه رسالة.

الباب الرابع عشر في الحدود وفيه خمس رسائل.

خاتمة الكتاب في المتفرقات وفيها أربع رسائل.

آغاز: الحمد لله الذي جعل العقل حجة للمكلفين، وقدوة للسالكين، ومرآة للعارفين،

ومصباحاً للراجعين عن ظلمات أوهام هذه النشأة إلى معراج اليقين... وبعد، اين مجموعه ای

است مسمی به زبدة الرسائل ونخبة المسائل من تألیفات فخر الأوایل والأواخر، مرجع الأعاضم

والأفاضل، مشید أركان العلوم، مؤسس القواعد والرسوم مرحوم حجة الإسلام أعلى الله مقامه

فی فرادیس الجنان، که در این اوقات سمت جمع وصورت ضبط یافت. اما کیفیت جمع وسبب و

وجه تسمیه، چون کتاب کبیر سؤال و جواب که قریب پنجاه هزار بیت است و بحمد الله در

اطراف و اقطار انتشار دارد متضمن مطالب بسیار، مشتمل بر مسائل بی شمار، بعضی از آن به محض حکم و فتوا اقتصار، و برخی مبنی بر استدلال، با کمال بسط و تحقیقات، قصایر و تقلیدیات و اگزار، و بسائط و استدلالیات را از میان انتخاب، ولعده دیگر از رسائل شریفه و مسائل منیفه در فنون کثیره متعلق به فقه و غیره در مواضع متفرقه ثبت و ضبط بود که در عصر آن بزرگوار سمت انتشار نیافته... و این معنی واضح و معلوم که نوشتجات مثل آن مرحوم که تالی کلام معصوم علیه السلام و در میان تألیف متأخرین رضوان الله علیهم أجمعین کالنور فوق الطور، و مختار و مستنبط آن والا جناب کالوحي من السماء، از برای لاحقین از اصحاب حجّتی است واضح، و بیانی ساطع، و برهانی قاطع؛ پس منتهای حیف و دروغ بود که چنین نوشتجات رفیعی و تصنیفات عتیقی در پس پرده اهمال و تعویق بماند... بناء علی هذا در این اوان هدایت نشان سعادت قران که تاریخ هزار و سیصد و سه هجری او آخر آن سنه بود که فرمان لازم الإذعان از قدوه اهل ایمان آیه الله فی الأنام الخلف الحفی النجل الزکی السّرّ الولی الذی ینبغی ویلیق أن یفتخر بخلافته الأسلاف والأخلاف روحنا فداء... شرف صدور و اعلام یافت به جمع آن جواهر ثمین و ضبط آن لآلی رنگین ثم الثبت والتدوین فی مجلد واحد... و بحمد الله الموفق به دستیاری این گمنام تراب اقدام سلسله علیه طلاب سمت انتظام و صورت تمام و اختتام یافت >.

نسخ زیبا، اقلّ الطلاب میرزا احمد بن محمد تقی خوانساری، ۱۳۰۳ ق. نسخه از موقوفات بهرام بیگ است که در ۱۳۲۱ ق وقف شده است. شماره ایات نسخه از قرار رسیدگی آقا محمد حسین ولد حاجی ملا احمد کتابفروش ۲۹۲۰۰ بیت است. قطع رحلی، ۳۷ سطری.

۱۰۰. دیوان حافظ

نستعلیق زیبا، کاتب نامعلوم، رمضان المبارک ۱۲۳۵ ق. دارای سرلوح زیبا، مجدول به طلا و شنگرف. ۱۴ سطری.

۱۰۱. ترجمه مفتاح الفلاح^۱

از آقا جمال الدین بن آقا حسین خوانساری (م: ۱۱۲۳ ق).
آغاز: مفتاح فلاح دنیا و عقبی و مقدمه نجاح آخرت و اولی.
نستعلیق ریز، کاتب نامعلوم، ۱۱۱۴ ق. ترجمه ادعیه به شنگرف در زیر سطور، با حواشی

فراوان به نقل از آقا جمال سلمه الله. عناوین به شنگرف، با چند مهر تملک از جمله: <یا امام رضا> و <یا حسن التجاوز> و <الراجی جلال الدین بن محمد مسیح الموسوی>. قطع جیبی، ۱۶ سطری، جلد تیماج لبه دار.

۱۰۲. الکافی

از: ثقة الاسلام ابو جعفر محمد بن یعقوب بن إسحاق کلینی رازی (م: ۳۲۸ یا ۳۲۹ ق). این نسخه مشتمل بر کتاب الروضة است. نسخ خوانا، کاتب نامعلوم، ۱۱۲۳ ق. در حاشیه تصحیح شده است. با مهر <الواثق برت الغنی محمد سعید الحسینی>. وقف کتابخانه مدرسه علوم دینی جلالیه اصفهان، ۲۱ سطری.

۱۰۳. حاشیه وافیه الاصول^۱

از: سید صدرالدین محمد بن میر محمد باقر رضوی قمی (بعد ۱۱۶۰ ق). آغاز: الحمد لله الذي أوضح لنا منهاج الدين بمصباح الحق من مشكاة اليقين. نسخ نازیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۳. عناوین نانوشته، ۲۶ سطری.

۱۰۴. منهاج الهداية إلى أحكام الشريعة

از: حاج محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی (م: ۱۲۶۲ ق). جلد دوم کتاب است از آغاز کتاب المكاسب. انجام: ما يتضمّن ادعاء الملكية وإلا ردّت. نسخ، کاتب نامعلوم، قرن ۱۳. عناوین به شنگرف و در آخر نانوشته. با یادداشت تملک محمد اسماعیل بن زین العابدین کفرانی در ۱۲۶۷ ق و شعری در آغاز به خط زیبای او. ۲۰ سطری.

۱۰۵. مجموعه:

۱. العوامل فی النحو

از: ملا محسن بن محمد طاهر قزوینی نحوی (قرن ۱۲). آغاز: نحمدك يا من يرفع صالح العمل ونصلي على نبيك محمد وآله المبني لهم كرامة المحلّ.

۲. شرح التصریف

از: مسعود بن عمر تفتازانی (م: ۷۹۲ق).
 آغاز: إن أروی زهر یخرج فی ریاض الکلام.
 نسخ، عبد الرزاق بن علی بن محمد حسین شاه طوری، ۱۲۶۴ق. (پایان کتاب اول)،
 ۱۲۵۴ق. (کتاب دوم) با حواشی فراوان به نقل از شروح، و یادداشتی به نستعلیق زیبا از محمد
 تقی بن حاج محمد صالح واعظ بیدگلی کاشانی الإصل پیکانی المسکن مبنی بر این که مالک
 کتاب آخوند ملا عبد الرزاق ولد آخوند ملا علی شاه طوری من قری رویدشت است. ۱۲
 سطری.

۱۰۶. مفاتیح الشرائع

از: ملا محمد محسن بن شاه مرتضی فیض کاشانی (م: ۱۰۹۱ق).
 جلد اول کتاب است.
 نسخ نازیبا، راشد بن زایر عبد الله جزائری جاوی، قرن ۱۲ یا ۱۳. در حاشیه تصحیح شده،
 عناوین به شنگرف، با تملک راشد بن زایر عبد خالد بن عبد الله بن عبید جزائری. ۱۹ سطری.

۱۰۷. [رضوان الآملین]

از: سید محمد بن عبد الصمد شهشهانی (م: ۱۲۸۷ق).
 آغاز و انجام افتاده، احتمالاً رضوان الآملین شهشهانی باشد؟
 نسخ بسیار زیبا، قرن ۱۳، عناوین به شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و نشان بلاغ دارد.
 نسخه وقفی است، ۲۶ سطری، جلد تیماج ضربی ترنج دار.

۱۰۸. إرشاد الاذهان إلى أحكام الايمان

از: علامه حلّی أبو منصور حسن بن یوسف بن المطهر (م: ۷۲۶ق).
 آغاز افتاده: ويرجع الضامن على المضمون عنه بما أدى إن ضمن بإذنه.
 نسخ زیبا، مهر علی بن حاجی حسین اردبیلی، ۱۰۲۹ق. ۱۲ سطری.

۱۰۹. معالم الدين وملاذ المجتهدين

از: شیخ جمال الدین حسن بن زین الدین شهید ثانی (م: ۱۰۱۱ق).

نستعلیق تحریری، لطف الله بن محمد مؤمن، شوال ۱۰۶۸ق. با حواشی فراوان از قاسم عفی عنه، سلطان و م ح د طبسی سلّمه الله. عناوین به شنگرف، در حاشیه تصحیح شده و نشان بلاغ دارد. در پایان بلاغ محمد بن محمود طبسی به خط وی آمده است. قطع جیبی، ۱۵ سطری.

۱۱۰. الصحاح (تاج اللغة و صحاح العربية)

از اسماعیل بن حماد جوهری (م: ۳۹۳ق).

نسخ معرب زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۰ احتمالاً. عناوین به شنگرف. با تملک سید احمد حسنی حسینی و تاریخ ولادت علی قلی در ۱۰۳۶ق. قطع رحلی بزرگ، ۲۵ سطری، جلد تیماج ضربی قهوه ای.

۱۱۱. الکافی

از ثقة الاسلام ابو جعفر محمد بن یعقوب بن إسحاق کلینی رازی (م: ۳۲۸ یا ۳۲۹ق).

این نسخه مشتمل بر اصول و فروع تا پایان کتاب الجهاد است.

نسخ، محمد حسین بن محمد شاه بن صدرالدین بن حسین حسینی شوشتری، ۱۰۱۴ق. (پایان کتاب الحیض)، محمد شاه بن صدرالدین حسینی مرعشی، ۱۰۰۴ق. (پایان کتاب الصلاة)، محمد عیسی بن صدرالدین بن حسین حسینی شوشتری (پایان کتاب الجهاد). زیر اسم کاتب نوشته شده: آقازاده سید علی خان کبیر و خط مبارک ایشان است. در حاشیه تصحیح شده، با حواشی از ش م ح د در آغاز کتاب. عناوین به شنگرف. نسخه را آقا شیخ علی اصفهانی بر حسب وصیت مرحوم میرزا والدش در ۱۲۴۷ق وقف کرده است. قطع رحلی بزرگ، ۲۷ سطری، جلد تیماج قهوه ای.

۱۱۲. مجموعه:

۱. تذکرة الفقهاء

از علامه حلّی أبو منصور حسن بن یوسف بن المطهر (م: ۷۲۶ق).

آغاز: الطهارة لغة النظافة و شرعاً وضوء أو غسل أو تیمّم.

انجام: قول الغاصب لأنّ العبد وما علیه فی ید الغاصب. إلی هنا وجد مکتوباً.

۲. البیان

از شهید اول محمد بن جمال الدین مکی عاملی جزینی (م: ۷۸۶ق).
انجام: الفصل الثانی فی الإمساك وفيه مطالب. الأول فيما يسك عنه وهو أقسام. القسم الأول الاستمتاع يجب. إلى هنا آخر ما وجد بخطه.
نسخ کهن، موسی بن علی بن موسی النجار، ۸۴۶ق. (پایان کتاب اول)، در حاشیه تصحیح شده با حواشی فراوان. و تملک محمد بن موسی شهیر به نجار و تملکی در ۱۱۳۰ق. مهر کتابخانه عمومی حسینیہ خادمی اصفهان. نسخه فرسوده، ۲۳ سطر.

۱۱۳. مجمع النورین

از حسین بن محمد حسن همدانی (م: ۱۳۲۴ق).^۱
در اثبات نبوت پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله و اثبات امامت و ردّ شبهات معاندین.
مؤلف پس از تألیف این اثر، به کتابی در ردّ دین اسلام و انکار نبوت و قرآن و معجزات پیامبر برخورد کرده که آن را بعض کلاب مسلمین و کفره اهل علم، لأجل الدنيا و متاعها برای علمای نصارا تصنیف کرده و به جوایز و افره ای از سلطان دست یافته است. وی در حاشیه این کتاب کفریات او را تحت عنوان رجم الشیطان جواب داده و در خاتمه هر فراز این عبارت را آورده است: افهم یا حمار! اتک من أصحاب النار.
مؤلف به اقوال صدر المتألهین قدس سره، حکیم الهی اوحدی ملا علی نوری رحمه الله، صدر الدین قونوی، عالم ربّانی و فاضل متأله صمدانی حاج ملا رضا همدانی طاب ثراه، الحکیم المتأله الأوحدی السبزواری طاب ثراه استشهاد نموده، و از کتاب <المسائل التبریزیات> خود که در جواب مولی محمد مامقانی قدس سره نگاشته و بعض تعلیقاته فی الحکمة نام برده

۱. وی در کرمانشاه متولد شده، در همدان و اصفهان تحصیل کرده و به تدریس در مدرسه نیم آورد اشتغال داشته و نزدیک به یکصد جلد کتاب و رساله در موضوعات مختلف تألیف کرده است. به نوشته مرحوم سید مصلح الدین مهدوی: وی بدون زن و فرزند در مدرسه ساکن بوده و در سال آخر عمر به منزل مرحوم حاج میرزا محمد باقر توپسیرکانی، یکی از شاگردانش، منتقل شده و هم در آنجا به سال ۱۳۲۴ق وفات یافته و در صحن شرقی امامزاده درب امام مدفون گردیده است. مزارات اصفهان ص ۲۰۸. وی شعر نیز می سروده و <معانی> تخلص می کرده. شاگردش حاج میرزا حسن خان جابری می نویسد: <معانی، میرزا حسین فاضل همدانی. در معقول و منقول پنجاه جلدش تألیف، و معانی بیان را استاد این بنده ضعیف [بود]>. بدایع و نوادر، ص ۱۶۰.

است. مطلبی نیز از >المحقق الوحيد شيخ العلماء بل وأستاذهم المولى الحاجى محمد جعفر الفارسى طاب ثراه< نقل کرده است.

مؤلف در آغاز کتاب مدح بلیغی در بیش از یک صفحه از شیخ محمد تقی [آقا نجفی اصفهانی] بدین شرح آورده است: >هنا رجل لیت شعری بأی نطق ولسان وأی بنان و بیان أحكى وأکتب نبذاً من کماله وخصاله أو جزء من فضله وإفضاله! وهى مما لا یدرکها اللحظ ولا یجمعها اللفظ، ولا ندر بشافی العبارة ولا تسرح بالإشارة. تجلی عن التمثیل، وتزید علی التفصیل. اللهم ما أدرى كيف أصنع واحتال فى هذه الحال إلا أنى أقنع بقليل عن قليل واقتدیت بحکم ما قیل: ما لا یدرک کله لا یترک کله؛ فنقول: هو الخازن الأمين، وارث الرسالة وحامل الأمانة. نصب بضاعة العلم فى صنوان الصيانة. لم یدد التوسع إلى خوان الخيانة. قد أتت له الأساورة، وذلت له القساورة، وخضعت له الجبابرة، وخشعت له الأمراء وبخع فى بابہ العلماء والأتقیاء والسعداء، ملجأ الأنام حقاً، ظهیر الإسلام جدّاً، مرکز سماء الحسن والإحسان، صديق الأصفیاء، حبيب الأولیاء، أنیس الفقراء، ینفق علیهم فى السراء والضراء... الفقیه الأوحى وفخر الفقهاء والوحيد الأقفهى، الكاشف لرموز الفقه الجعفرى صلوات الله علیه، مجمع المعقول والمنقول، مصدر الأصول والفروع، نتیجة سلسلة الأعاضم من العلماء رضوان الله علیهم، المحقق الصفى المولى الشيخ محمد تقی، أدام الله تعالى أيام إفاضته على المسلمين. سبحان من جعل الفضائل کلها/ مجموعة فى الفطرة الإنسان. وإنما أوردنا ذكره هنا أداء لجزء إحسانه؛ فإن أعان سلسلة العلم فى تراب السیح أحد فى هذا اليوم فهو هذا الرجل ولا غیر، ولعمری إن قوام العلماء والطلاب والفقراء كان بیده الشریف. طوبى لهذا الأرض یظهر ترابها/ أطواد محرك فى السماء الأول. اللهم یا منجى یوسف من غیابة الجب... نجى وخلصنى من هذه القرية...<

نستعلیق زیبا، مؤلف، قرن ۱۴. عناوین به شنکرف. مؤلف که ساکن مدرسه جدّه بزرگ اصفهان بوده نسخه را در جمادى الأولى ۱۳۲۴ق وقف کرده و تولیت آن را پس از خود با عمده العلماء العاملين وزبدة الفقهاء المروّجین وأفضل المجتهدین آقاى آقا میرزا محمد صادق [خاتون آبادی] نجل شریعتمدار آقاى حاجى محمد حسین حسینی احمد آبادی اصفهانی [نائب الصدر] قرار داده است.

۱۱۴. المطول

از: مسعود بن عمر تفتازانى (م: ۷۹۲ق).

خط نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۱ یا ۱۲، نسخه را امیرالدین محمد زاهدی طیب بر کافه شیعیان وقف کرده و تولیت آن را پس از خود با علامی فهامی مدرّس مدرسه جدید سلطانی واقع در دارالسلطنه چهارباغ اصفهان قرار داده است. با مهر لا اله الا الله الملك الحق المبين امیرالدین محمد. عناوین به سنگرف، در حاشیه تصحیح شده و نشان بلاغ دارد. پایان نونویس. ۱۵ سطر.

۱۱۵. اجازة الحديث

از: سید محمد باقر بن زین العابدین موسوی خوانساری صاحب روضات (م: ۱۳۱۴ق).
اجازه اجتهاد و روایت است به **میرزا خلیل مازندرانی** با مدحی بلیغ از او.
مجیز از مشایخ خود؛ سید الفقهاء والمجتهدین وأنبل النبلاء فی علوم هذا الدین حجة الإسلام والمسلمین حاج سید محمد باقر شفتی، پدرش جمال العارفين حاجی امیرزین العابدین، امیر سید حسن بن امیر سید علی حسینی اصولی مدرّس، وفاضلان فقیهان و عالمان وجیهان سید ابراهیم قزوینی صاحب ضوابط و شیخ محمد قاسم بن شیخ محمد غروی صاحب شرح الشرائع را نام برده و مجاز را چنین ستوده است: <المولى العفیف والمشفق الألیف والعنصر اللطیف والجوهر المنیف والماجد الطریف والفاضل العریف والباذل جهده الشریف فی القيام بحق التکلیف والتزام مراسم التصنيف والتألیف، الطیب الأعراق والجید الأخلاق والأید المخراق والمحکم الميثاق، خدتنا الصادق وردتنا الموافق، سراج العالمین وعلاج الطالبین، سدید الأعلام ورشید الإسلام، صاحب الذهن الوقاد والفهم النقّاد وظهور کمال الاستعداد لنیل المراد الفوز بدرجة الاستنباط والاجتهاد، مع نهاية الغيرة فی أمر الدین وزيادة الجرأة علی قمع الملحدین وقلع المفسدین وصفة التوکل علی الله وشدة التوسّل بأذیال أمناء وحی الله والاتّصاف بصفة المرّة والإنصاف والاتّسام بسمة الفتوة وهجر الأجلاف، أعنی ولدنا الروحانی وعضدنا الإیمانی وحبیبنا الربّانی والنور الشعشعانی، المیرزا خلیل بن الحاجی محمد جعفر المازندرانی، بلّغه الله غاية الأمانی، وأذاقه حلاوة المعانی، ورزقه من القطوف الدوانی.>

نسخ بسیار زیبا، کاتب نامعلوم، غره جمادی الأولى ۱۲۸۳ق. ۱۱ صفحه، ۱۷ سطر.

۱۱۶. الكافی

از: ثقة الاسلام ابو جعفر محمد بن یعقوب بن إسحاق کلینی رازی (م: ۳۲۸ یا ۳۲۹ق).

نسخ، محب الله بن محمد بن علی اتابک بهنمی سرایرجی، ۹۶۰ق (پایان کتاب ایمان والکفر). چند بار تصحیح شده و چندین انهاء و اجازه در مواضع مختلف در حاشیه به چشم می خورد. از جمله انهاء و اجازه شیخ حسین بن عبد الصمد حارثی در ۹۵۹ق در پایان کتاب فضل العلم و در حاشیه آغاز باب الهدایة. و دو انهاء و اجازه از سید قاسم بن محمد حسنی حسینی [کوپائی] برای مولانا حسین نظری در ۱۰۴۴ق در حاشیه پایان کتاب فضل العلم و کتاب الحجة که به او اجازه داده تا از طریق وی از شیخ بهائی نقل حدیث نماید. در صفحه آخر نیز دو اجازه بدین شرح نوشته شده است: ۱. اجازه سید قاسم بن محمد حسنی حسینی به مولانا حسین در ربیع الثانی ۱۱۵۳ق. ۲. اجازه مولانا حسنعلی بن عبد الله تستری به مولانا حسین در ۱۰۴۵ق. با بلاغی از محمد صالح اصفهانی در ۱۱۱۵ق. در صفحه سفید قبل از کتاب الحجة. عناوین به شنگرف، نسخه را حاجی محمد علی بن حاج محمد غدیر اصفهانی بر کافه شیعیان وقف کرده و محمد نصیر بن عبد الله وقف نامه را نوشته است. نسخه آسیب دیده و قسمت های زیادی از آن را موریا نه خورده است. ۱۸ سطری.

۱۱۷. وسائل الشیعة إلى تحصیل مسائل الشریعة

از شیخ محمد بن حسن حرّ عاملی (م: ۱۱۰۴ق).

این نسخه جلد پنجم و ششم کتاب است.

نسخ زیبا، میرزا علی بن حاجی محمد قاسم اصفهانی، جمادی الأولى ۱۰۸۸ق. عناوین به شنگرف، بان نشان تملک محمد رسول بن عبد العزیز [کاشانی] در ۱۲۳۵ق. و مهر کتابخانه حسینیہ خادمی. ۲۳ سطری.

۱۱۸. عوائد الايام

از ملا احمد بن محمد مهدی نراقی کاشانی (م: ۱۲۴۵ق).

آغاز افتاده: فیما أحل لهم أو حرم عليهم، عن ابن عباس فی رواية أخرى قال: هو ما أحلّ

وحرم. (ص ۷ چاپی).

انجام: فالطریق حقیقة مرکبة من الجميع، بعض معاضداته من بعض طرق متعددة. العاشر.

(ص ۶۸۹ چاپی).

نسخ نازیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۳، عناوین نانوشته، با حواشی از م ه العلوی [میرزا محمد

مهدی نایب الصدر]. ۲۲ سطری.

۱۱۹. تحریر الاحکام الشرعية

از: علامه حلی شیخ حسن بن یوسف بن علی بن المطهر (م: ۷۲۶ق).
این نسخه از آغاز کتاب تا آغاز کتاب الجهاد را در بردارد.
آغاز افتاده: علی العالم بالبعض، وكون الفقه مظنوناً، لأن المراد بالعلم الاستعداد التام. (ج ۱، ص ۳۱ چاپی).

انجام: الجهاد من أعظم أركان الإسلام، وفيه ثواب عظيم، قال الله تعالى: لا يستوی القاعدون... (ج ۲، ص ۱۲۹ چاپی).
نسخ کهن قرن ۹ احتمالاً، کاتب نامعلوم، ۲۱ سطری.

۱۲۰. هموم المؤمنین وغموم المحبّین

از: محمد حسن بن محمد ابراهیم یزدی
مختصری است از احوال امام هفتم علیه السلام و چون مشتمل است بر اخذ و حبس و قتل آن بزرگوار و شهادت بسیاری از اهل بیت اطهار لهذا بدین اسم موسوم گشته و آنچه در آن ذکر شده از بخاریا عوالم است.

انجام ناقم: و دلیل بر این که باید به این مرتبه دانا و اعلم باشد.
پس از آن چندین مجلس ظاهراً از کتاب حیوان واعظ سبزواری کتابت شده است.
نسخ خوانا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۴. ۱۷ سطری.

۱۲۱. حاشیه شرح المطالع^۱

از: ملا میرزا محمد بن حسن مدقق شیروانی (م: ۱۰۹۸ق).
حاشیه بر شرح قطب الدین رازی (م: ۷۶۶ق) بر مطالع الأنوار سراج الدین محمود ارموی (م: ۷۶۶ق) در منطق است که پس از سال هاتدریس آن، نگارش یافته و به شاه عباس حسینی موسوی صفوی بهادر خان تقدیم شده است.

آغاز: > الحمد لله الذي شرح صدورنا بلوامع نور الإيمان بجلال ذاته الطالع من مطالع العرفان

۱. الذريعة، ج ۶، ص ۷۶. علامه طهرانی حاشیه مدقق شیروانی را بر حاشیه شریفیه بر مطالع ذکر کرده است.

بکمال صفاته، ونور حواشی قلوبنا بضیاء الإیقان بآثاره وسماته الشارق من مشارق البرهان علی صدق وحیه ورسالاته... أمّا بعد، فیقول الراجی للکرم الربّانی میرزا محمد بن الحسن الشیروانی إنّ شرح المطالع للمولی البارع قطب الملة والدين ملک الناظرین کتاب لا یشق غباره ولا یدرک آثاره ولا یوزن بمصنّف فی هذا الفنّ إلاّ وکفته راجحة، ولا یقاس بمؤلف فی تلك لاصناعة إلاّ وخفة ذلك المؤلف واضحة، وقد شاع واشتهر فی الأصقاع والأرباع، واشتهر به کلّ قصیر الذراع وطویل الباع. یتوی الیه البید ویهجر له الحوذ والعنید. کلّ من ضرب بسهم فی العلم یضرب الیه بأکباد النوق، وجلّ من جعل هذا الفنّ خطبه یخطبه ولو بیض الأنوق. وحواشی المحقّق الشریف تلوه فی الانتشار وصوره فی الاعتبار، علیه طلاوة عذار الصباح، وفیه حلاوة أعدار الملاح، کأنه استوهب من خریدة هیفاء لطف إشارتها، واستعار من جبة حسناء ظرف شارتها. ولقد اهتمّ به أعیان العلماء المذكورین، وأکبّ علیه أشرف الفضلاء المشهورین. ألّب به کلّ لیب، ودأب فیه کلّ أذیب. وتعلیقات مشید المعانی والمبانی المولی المحقّق الدوانی ثالثها فی الرغبة والنفاسة... ولقد کنت برهة من الزمان علی حین روض الشباب فی مائها وغصن العمر فی نائمها، وبرد الحداثة بعد قشیب وعودها رطیب، حریصاً علی مدارسته، راغباً فی مباحثته، وأمر سؤلی الفکر والنظر علیها. وطالما اذرعت لها جلاب اللیل فلم أخلعها إلاّ والسحر مقارنی، وربما تطلعت علی خدائعها فلم أرجع إلاّ والسهر وکاری وکنت کتبت علیها حواشی وأبعدت عن وجوه خبایاه غواشی، ثمّ عاقت عنها عوائق الدهر الخنّون وأنسیتها حتی کاد تغنی لها ریب المنون. ثمّ عدت بعون الله الیه وعرجت بتوفیق الله علیه فأتممتها وإلی أخواتها ضممتها، فجاء بحمد الله کما تشتمها النفوس <.

انجام افتاده: فلانّ المحذور إنّما هو مقوم المجموع بالنقیضین.

نسخ، کاتب نامعلوم، قرن ۱۱ ظاهراً. حواشی مفصلی از ابوتراب عفی عنه در اوایل کتاب نگاشته شده. با تملک محمد صالح بن محمد جعفر. نسخه در سال ۱۲۹۷ق بر حسب وصیت مرحوم بهرام بیگ بر طلاب اصفهان وقف شده است. با یادداشتی در همین سال بدین شرح: این از جمله هشتاد جلد کتبی است که از جناب آخوند ملا علی میرزا خریده شد جهت وقف از نساء موران و طهرانچی. ۲۳ سطر.

۱۲۲. الحاشیة علی حاشیة تهذیب المنطق^۱

از: شیخ اسحاق حویزی

حاشیه ای است بر حاشیه ملا عبد الله یزدی بر تهذیب المنطق تفتازانی. آغاز: قوله: أفتتح بحمد الله. الظاهر أنه ظرف لغو متعلق بأفتتح والباء صلة. نسخ، محمد حسین بن محمد رضا طالقانی، جمادی الأولى ۱۱۰۹ ق. در اصفهان، قطع جیبی، ۱۵ سطری.

۱۲۳. صراط الرشاد ومیزان العباد

از: ملا حبیب الله بن علی مدد شریف کاشانی (م: ۱۳۴۰ ق).

نصایح اخلاقی است که برای سید عبد الصمد نگاشته شده و مشتمل بر سه باب است که هر باب دارای چند میزان می باشد. باب اول در نصیحت اغنیاء متمولین. باب دوم در نصیحت فقرا و مساکین. باب سوم در نصیحت علماء.

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم وهو الممتزّه عن نهاية حمد الحامدين، وله الشكر الدائم على ما وفقني لأداء فرائض الدين... أما بعد، فيقول الراجي من الله الصمد حبيب الله بن علي مدد مخاطباً لأخيه السيد عبد الصمد... حتمت على نفسي تحرير رسالة شريفة ووجيزة منيفة، مشتملة على درر نصائح لا ينبغي للمؤمن أن يبخل بها أخاه، حاوية للتألي موعظ يجب على المسلم أن يسمح بها لمن أخاه، وهي تذكرة لمن تذكر واهتدى... وتلك الرسالة تميز الموحد عن الملحد والمؤمن عن الجاحد فلذا صارت موسومة بصراط الرشاد وميزان العباد. نستعليق تحريري، عبد الصمد، شوال ۱۲۷۸ ق. عناوين به شنگرف. قطع جیبی، ۴۸ ص، ۲۴ سطری.

۱۲۴. لیلی و مجنون^۲

مکتبی شیرازی (ق ۹ و ۱۰).

آغاز: ای بر احدیتت ز آغاز خلق ازل و ابد هم آواز

ماده تاریخ فراغ و عدد ابیات آن چنین است:

۱. الذریعة، ج ۶، ص ۶۰.

۲. الذریعة، ج ۱۸، ص ۳۹۷.

چون مکتبی این کتاب بگشود تاریخ <کتاب مکتبی> بود ۸۹۵
ایات که در حساب پیوست آمد دو هزار و یکصد و شصت ۲۱۶۰
نستعلیق، محمد حسین، قرن ۱۳، حسب الفرموده شیخ المشایخ والمعارف قطب الزمان شیخ
علی اکبر. عناوین به شنگرف. در حاشیه تصحیح شده است. بدون جلد، ۱۶ سطری.

۱۲۵. مجمع الفائدة والبرهان

از: ملا احمد بن محمد مقدّس اردبیلی (م: ۹۹۳ق).
این نسخه از واسط آداب التجارة شروع می شود.
آغاز افتاده: بعید لعدم صحة الرواية، بل اسنادها أيضاً غير ظاهر، وعدم صراحة النهي. وأيضاً
قد يكون البادئ فقيراً جداً ولا يعرف السعر. (ج ۸، ص ۱۳۳ چاپی).
نسخ، کاتب نامعلوم، قرن ۱۲ ظاهراً. عناوین به شنگرف. با حواشی از سید صدرالدین
موسوی [عاملی] به خط مبارک او. قطع نیمه رحلی، ۲۱ سطری.

۱۲۶. مجموعه:

۱. کنز العرفان

از: شیخ جمال الدین مقداد بن عبد الله سیوری (م: ۸۲۶ق).
آغاز افتاده: قال مالك وقال أبو حنيفة: هو مستحب غير واجب... السادسة: وأنزلنا من
السماء ماء طهوراً. (ج ۱، ص ۳۶ چاپی).

۲. الأربعون حديثاً

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (م: ۱۰۳۰ق).
نسخ زیبا، محمد علی بن حاجی شاه محمد زنانی اصفهانی، ۱۰۷۵ق. عناوین به شنگرف.
نسخه را خیر النساء بنت استاد رضاء زنانی اصفهانی در ۱۰۸۹ق وقف کرده و ثوابش را به روح
فرزندش حاجی محمد علی زنانی (کاتب نسخه) اهداء کرده و تولیت را با فرزند دیگر خود
حاجی محمد حسین قرار داده است. تعدادی از اوراق کتاب افتاده است. بدون جلد،
۲۱ سطری.

۱۲۷. عقائد الايمان

از: حبيب الله بن على مدد شريف كاشانى (م: ۱۳۴۰ق).
نسخ و نستعليق خوانا، حسين على خواجهوى ابن محمد على تاجر اصفهائى، ذى القعدة
۱۳۴۶ق. عناوين به شنكرغف. ۵۲۷ ص، ۱۶ سطرى.

۱۲۸. الروضة البهية فى شرح اللمعة الدمشقية

از: شهيد ثانى زين الدين بن على عاملى (م: ۹۶۵ق).
جلد دوم كتاب است از كتاب الإجارة تا پايان.
نسخ تحريرى نازيبا، سيد محمد محسن حسيني ابن سيد عبد الباقي نائب الصدارة، ساكن
اصفهان، ۱۲۵۷ق. با چند تاريخ تولد و وفات در برگ آخر، از جمله تاريخ ولادت كاتب در
۱۲۲۵ق. تاريخ وفات آقا سيد محمد تقى (جدّ كاتب) ۱۲۳۲ق. تاريخ فوت مير محمد صالح
قاضى عسكر ۱۲۲۲ق. تاريخ وفات آقا سيد عبد الباقي (والد كاتب) در كردستان، شب جمعه
۱۸ ربيع الأول ۱۲۵۰ق. تولد سيد عبد الباقي (فرزند كاتب) ۱۲۵۴ق. وفوت وى در ۱۲۶۲ق.
تولد ميرزا محمد شفيح (فرزند كاتب) ۱۲۵۲ق. ۲۴ سطرى.

۱۲۹. النخبة فى الحكمة العملية والاحكام الشرعية

از: ملا محمد محسن بن شاه مرتضى فيض كاشانى (م: ۱۰۹۱ق).
آغاز: الحمد لله الذى اوضح بأئمة الهدى من أهل بيت النبوة عن دينه القويم، وأبلىج بأنوار
آثارهم فى ظلمات البدع والأهواء عن صراطه المستقيم.
نسخ خوانا، كاتب نامعلوم، ۱۰۶۷ق. در مشهد مقدس. نسخه از نساء املاك موقوفه مرحوم
حاجى ملا احمد قهپايه اى وقف شده است، با توليت آقا ميرزا محمود خان قهپايه اى و نظارت
حاجى ميرزا حسن حكيم باشى. با يادداشت تملك با مهر العبد محمد صادق الخادم در
۱۱۳۹ق. و مهر تملك محمد باقر بن محمد نقى الموسوى و تملك محمد على بن محمد باقر حسيني
و يادداشت تملك محمد بن حمزه شفتى گيلانى در اصفهان. ۱۷ سطرى.

۱۳۰. حلّ مشكلات الاشارات والتنبيهات

از: خواجه نصير الدين محمد بن حسن طوسى (م: ۶۷۲ق).
آغاز: الحمد لله الذى وقّفنا لافتتاح المقال بتحميده، وهدانا إلى تصدير الكلام بتمجيده.

انجام: قوله وهذه مغالطات. (ج ۱، ص ۳۱۸ چاپی).

نستعلیق تحریری، کاتب نامعلوم، قرن ۱۲. عناوین به شنگرف یا نانوشتته. نسخه را علامی فهامی مولانا حبیب الله ولد ملا حسنعلی برکافه شیعیان وقف کرده و تولیت آن را با میر محمد حسین بن میر محمد صالح قرار داده است که نام متولی را تراشیده اند. قطع جیبی، ۱۸ سطری.

۱۳۱. مجموعه:

۱. التحفة الحسینیة^۱

از: علامه آقا محمد باقر بن محمد اکمل اصفهانی بهبهانی (م: ۱۲۰۵ق).

فتاوی و حید بهبهانی است که یکی از شاگردانش جمع آوری کرده، مشتمل بر مسائل طهارت و صلاة.

آغاز افتاده: اتمام و اختتام این رساله در جوار حضرت سید الشهداء و خامس آل عبا و نور دیده حضرت رسول خدا صلی الله علیه وآله واقع شده تسمیه آن به تحفة الحسینیة مناسب دانسته شد.

۲. سؤال و جواب

از: وحید بهبهانی

آغاز: مسایلی که بزرگان و علما و دانایان شیعه اثنی عشریه که نام بعضی در اول سؤال مسأله درج است تحقیق آن را از خدمت عالیجناب مقدس القاب فضایل مآب عالم عامل و فقیه جامع کامل باذل شمع دین مجتهد الزمانی مولانا محمد باقر بن العامل المرحوم مولانا محمد اکمل الاصفهانی المشهور به بهبهانی آدام الله أيام إفادته نمودند و آن جناب فتوا دادند و این فقیر جمع نموده و از نظر فیض منظر آن جناب گذرانیده. سؤال: عدالتی که در شهود و امام جماعت معتبر است کدام معنی از اوست؟

انجام: علی آئی تقدیر غسل بعد از ازاله نجاست است. (در پایان صورت رؤیای جناب علامه وحید بهبهانی و مشاهدات او در حرم حضرت سید الشهداء علیه السلام به نقل از آن جناب آمده است).

شکسته نستعلیق، محمد حسین بن محمد امین متوطن قریه میرآباد برخوار، حسب خواهش

سید بدرالدین محمد حسینی ساکن قریه سین برخوار، ۱۲۰۱ق. از روی نسخه مورّخه ۱۱۸۴ق. عناوین به سنگرف، قطع جیبی، ۱۲ سطری.

۱۳۲. دیوان مظهر

از؟

اشعار عرفانی فارسی شاعری مظهر تخلص است که به جهت تعدّد این تخلص، شناخته نشد.

آغاز رسید تا که به گوشم صدای نعره او برآورم ز جگر لا اله الا هو
پایان این نسخه محمّس اشعار شیخ بهائی است با این آغاز:
بُد مرا شب دوشین بزمکی به پنهانی از درم درآمد یار با جمال نورانی
نستعلیق تحریری، کاتب نامعلوم، قرن ۱۴، قطع جیبی، ۱۴ سطری.

۱۳۳. تحرير القواعد المنطقية في شرح الرسالة الشمسية

از: علامه قطب الدین محمد بن محمد رازی (م: ۷۶۶ق).
آغاز: إن أهبى درر تنظم بينان البيان وأزهر زهر تشر في اردان الأذهان حمد مبدع.
انجام: لأنّ الأشياء بينة الثبوت للشيء. وليكن هذا آخر ما أردنا إيرادها في هذه الأوراق
والحمد لله واجب الوجوب ومفيض الأرزاق والأخلاق.
نسخ خوانا، کاتب نامعلوم، ۱۰۹۲ق. عناوین به سنگرف، با مهر >یا بدیع السموات
والأرض< در پایان (گویا مهر کاتب است). قطع جیبی، ۱۹ سطری.

۱۳۴. الكشاف عن حقائق التنزيل

از: جار الله محمود بن عمر زنجشیری خوارزمی (م: ۵۳۸ق).
این نسخه از آغاز قرآن کریم تا پایان تفسیر سوره آل عمران را دربردارد.
نسخ زیبا، کاتب نامعلوم، قرن ۱۱ ظاهراً. در حاشیه تصحیح شده است. عناوین به
سنگرف. ۲۹ سطری.

۱۳۵. وسائل الشيعة إلى تحصيل مسائل الشريعة

از: شیخ محمد بن حسن حرّ عاملی (م: ۱۱۰۴ق).
این نسخه جلد اول است.

انجام ناقم: وفي جواز الصلاة في السيف، وفي الحلق والتقصير في الحج وغير ذلك، وقد نقل جماعة من علمائنا إجماع الإمامية على العمل بضمونها. (ج ۳، ص ۵۲۹ چاپی).
نسخ خوانا، كاتب نامعلوم، قرن ۱۱، در حاشیه تصحیح شده، با حواشی منه دام ظلّه العالی. عناوین به شنگرف. با یادداشت تملک جمال الدین اسحاق در ۱۱۱۹ق. و یادداشت تملک محمد رسول بن عبد العزیز کاشانی در ۱۲۴۷ق به خط نسخ زیبا. و دو مهر از ابی تراب بن محمد هادی فیضی و محمد مهدی بن محمد هادی فیضی. ۱۷ سطر.

۱۳۶. التفسیر الكبير (مفاتیح الغیب).

از: فخرالدین رازی (م: ۶۰۶ق).
آغاز: الحمد لله الذي وقفنا لأداء أفضل الطاعات، ووقفنا على كيفية اكتساب أكمل السعادات.
انجام: الثاني: أنه علامة يفعلها الله تعالى للملائكة إذا سمعوها علموا أنه أحدث أمراً. (ج ۴، ص ۳۱ چاپی).

نسخ زیبا، كاتب نامعلوم، قرن ۱۲. عناوین به شنگرف. نسخه از نساء حمام واقع در اراضی نقش جهان اصفهان (از اوقاف سلطان سلیمان موسوی صفوی بهادر خان) استنساخ شده و در ۱۱۰۱ق به وسیله علامه مجلسی علیه الرحمة وقف شده است.

۱۳۷. ریاض المسائل

از: سید علی بن محمد علی طباطبائی اصفهانی حائری (م: ۱۲۳۱ق).
این نسخه از طهارت تا آخر اعتکاف را در بردارد.
نسخ، عبد الله بن محمد فصیح خوانساری، ۱۲۴۳ و ۱۲۴۵ق. نسخه حسب وصیت حاجی میرزا محمد مهدی گلستانه در ۱۲۶۴ق وقف شده تا ثواب آن عاید روح مرحوم میرزا محمد صادق گلستانه اخ اکبر آن مرحوم گردد، با تولیت اولاد ذکور برادر مذکورش. با دو مهر محمد کاظم بن محمد صادق گلستانه و محمد صادق بن محمد کاظم گلستانه. قطع رحلی.

۱۳۸. شرح فصوص الحکم

از: مؤید الدین جندی (م: ۶۹۰ق).
آغاز افتاده: تجرید القصد والهمة هو أن يكون أحدى التوجه والعزيمة فيما اهتم به ونوى من

غیر آن یتخلله متخلّل فی ذلك. (ص ۱۳۹ چاپی).
انجام افتاده: کما قال الجنید رحمه الله تعالى حين سئل عن المعرفة بالله والعارف، فقال: لون
الماء لون إنائه. وهذا جواب سادّ. (ص ۷۲۹ چاپی).
نسخ کهن، کاتب نامعلوم، قرن ۹ احتمالاً. عناوین به شنگرف، در حاشیه تصحیح شده
است. ۲۱ سطری.

۱۳۹. مسالك الافهام إلى تنقيح شرائع الاسلام

از: شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (م: ۹۶۵ ق).
این نسخه مشتمل بر کتاب العتق تا کتاب اللقطة است.
نستعلیق تحریری، عبد الغالب بن عنایة الله بن علی بن محمد فیروزآبادی، قرن ۱۱. نسخه را
محمد داود بن عنایة الله ملقب به تقرّب خان در ۱۰۷۲ ق. وقف کرده است باتولیت اولاد خود.^۱
و یادداشت تملک عبد الرشید بن نورالدین. ۲۶ سطری.

۱۴۰. حقّ اليقين^۲

از: سید خلف بن عبد المطلب بن حیدر موسوی مشعشعی حویزی (م: ۱۰۷۴ ق).
کتابی است در علم اخلاق و سیر و سلوک مطابق با تعالیم اهل بیت علیهم السلام که در سه مقدمه
وده کتاب و یک خاتمه تدوین گشته و فهرست مطالب آن بدین قرار است:
المقدمة الأولى فی ذکر ما أودع الله تعالى فی الإنسان من العقل والروح والنفس والقلب.
المقدمة الثانية: فی معارف يتعلّق بالإنسان.
المقدمة الثالثة: فیما يجب علی الإنسان من الأصول وما یجتنب، وبعض ما ینبغی له من
العمل مع إخوانه.
الكتاب الاول فی اليقين. وهو علی طرائق؛ الطريقة الأولى فی الاعتقادات، وهی مرتبة علی
مسالك. المسلك الأول: فی فضیلة اليقين وذمّ الشک.
المسلك الثاني: فی ذکر حسن الخلق والبشر وذمّ سوء الخلق.

۱. این نسخه و نسخه قبل از کتب مرحوم حجة الاسلام سید محمد فقیه احمدآبادی است که به کتابخانه اهداء شده است.

۲. الذریعة، ج ۷، ص ۴۰.

- المسلک الثالث: فی بیان فضل النصیحة وذم الحسد.
- المسلک الرابع: فی بیان فضیلة کظم الغیض والحلم وذم الغضب.
- المسلک الخامس: فی بیان فضیلة العفو وذم الحقد وهو مرتب علی مقامات (۳ مقام).
- المسلک السادس فی فضیلة الکرّم والجود والسماحة والإیثار وذم البخل والشحّ.
- الکتاب الثانی** فی ذکر صفات لازمة للسالك أن يعمل بها، وصفات يجب علیه اجتنابها. وهو مرتّب علی مسالك.
- المسلک الأول: فی ذکر التوبة والاستغفار وذم الإصرار.
- المسلک الثانی: فی صفات ینبغی للتائب أن يعمل بها ویبادر إليها و ذکر أشياء توجب حثّه علی المبادرة.
- المسلک الثالث: فی ذکر صفات ینبغی للسالك المواظبة علیها، وهی المحافظة والإخبات والاعتراف بالتقصیر.
- المسلک الرابع: فی ذکر صفتین مهلكتین، وهما العجب والغرور.
- الکتاب الثالث** فی ذکر صفات ینبغی للسالك الاتصاف بها والمواظبه علیها وأن یجتنب أصدادها من الصفات المهلكة. وهو مرتّب علی مسالك.
- المسلک الاول: فی ذکر الزهد وذم الدنيا والموعظه فیها وقصر الأمل والعمر.
- المسلک الثانی: فی فضیلة القناعة والفقر وذم الحرص.
- المسلک الثالث: فی فضیلة التواضع والرفق وذم الکبر.
- المسلک الرابع: فی ذکر ذمّ الرياسة والجاه وما یلحق بهما أو یضادّهما لیكون علاجاً.
- الکتاب الرابع** فی ذکر الشکر والصبر ومقاماتهما، وهو علی مسلكین.
- الکتاب الخامس** فی ذکر مقامین للسالك لا ینجوا إلا بهما، و ذکر توابعهما وأصدادهما، وهما الخوف والرجاء. وهو مرتّب علی مسلكین.
- الکتاب السادس** فی ذکر بیان صفتین ینبغی للسالك المحافظة علیهما، وهما التقوی والورع. وهو مرتّب علی مسلكین.
- الکتاب السابع** فی ذکر صفات ینبغی للسالك أن یكون علیها، وكيفية سيره فی سلوكه. وذلك مرتّب علی مسالك.
- المسلک الأول: فی ذکر الخلوة والعزلة والصمت والخمول والأنس.

المسلك الثانى: فى ذكر صفات ينبغى للسالك المواظبة عليها، وهى الذكر والحياء والأدب والصدق والصحة والحرية.

المسلك الثالث: فى أوصاف ينبغى للسالك أن يكون عليها، وهى التصفوف والسكينة والصحية والمدارة والطمأنينة والعزم والإرادة والقصد. وهو مرتب على مقامات.

الكتاب الثامن فى ذكر صفات مهمة ينبغى للسالك الإقامة عليها وأن يجاهد نفسه على توطئها وحفظها لأنه بدونها يتعدّر عليه قصد السبيل... وهى النية والإخلاص والمحاسبة والاستقامة والمراقبة والتفكير والرعاية والحرمان والتهديب والمرابطة. وهو مرتب على مسالك.

الكتاب التاسع فى ذكر صفات جليلة ومزايا جميلة عليها عماد السلوك، وفيها يأمن الطريق، وبها يحصل بحمد الله المخرج من المضيق... يرجع إلى ثلاثة مقامات: التوكّل والتفويض والتسليم. وهو مرتب على مسلكين.

الكتاب العاشر فى ذكر صفات جليلة هى المقصد الأقصى والمطلب الأسنى فى هذا الطريق؛ فالسعيد من تنوّر قلبه فى سواطعها وأشرق سرّه من لوازمها، والمحروم من أسدل عليه دونها حجاب، وضرب بينه وبينها بباب... وهذا الكتاب يترتب على مسلكين وأحوال وخاتمة.

المسلك الأول: فى الرضا من الحق سبحانه فى جميع أحكامه وقضائه وأفعاله وأسبابه. وهو مرتب على مقامات.

المسلك الثانى: فى ذكر مقام المحبة وفضيلتها وحدودها ودرجاتها وتوابعها وما يلحق بها من الأحوال. وهو مرتب على مقامات وأحوال.

مؤلف از دو كتاب سبيل الرشاد و سفينة النجاة خود نام برده و در آغاز به بيان طريق روايى خود بدين شرح پرداخته است: أخبرنا الشيخ الفقيه الصالح العابد الشيخ على بن أبى جامع إجازة عن عدّة من الأجلاء، منهم: شيخنا ومولانا الوالد أحمد الشهير بابن أبى جامع العاملى، تغمّده الله تعالى بالرحمة والرضوان وأسكنه فسيح الجنان، عن أجّل مشايخه وأعلامهم قدراً وأرفعهم ذكراً الشيخ الجليل نور الدين على بن عبد العالى قدّس الله روحه وطهر رمسه، بحقّ روايته عن شيخه الإمام شيخ الإسلام زين الدين على ابن هلال، بحقّ روايته عن شيخه الأجلّ شيخ الإسلام جمال الدين أحمد ابن فهد قدّس الله روحه...

گزيده اى از مقدمه كتاب كه بيانگر قدرت ادبى مؤلف است رانقل مى كنيم:
آغاز: الحمد لله نور الأنوار، الغامر بسحاب جوده الآفاق والأقطار، مالك يوم الدين مكور النهار على الليل ومكور الليل على النهار، الذى فاضت سواطع رحمته على الأكوان فى الأدوار

المعبود المستعان المخصوص بالكبرياء والاقتران، المتلالي شعشعاني تجلياته على قلوب أهل الاعتبار، الهادي إلى الصراط المستقيم لأولى البصائر والأبصار، الفاعل لما يشاء بالقدرة والاختيار. خطفت بوارق جماله قلوب العشاق فخلعوا هنالك العذار، فهو أظهر الموجودات إذ لا وجود لموجود إلا منه ولا مجال للإنكار. فلا إله إلا هو العزيز الغفار، رافع مقام العارفين لمبالغتهم في التواضع والافتقار، فأدخلهم تحت قباب العزف سموا بالمجد والفخار، فبراهم عن غياهب الشك وضلالة الكفار، وزهدهم بزخرف الكونين فنظروا إلى ما سواه بعين الاحتقار، واجتباهم بسوانحه الفيضية وترقوا بمقام الرضا عن مقام الاصطبار، وولهم بحبه فصدحوا بالأذكار في الأسحار، وأخلصهم بطاعته فأخلصوا له بالإسرار والإجهار، أدبهم بوعد لقائه ووعد جفائه فاستقاموا على الاستبصار، فخوفهم من البعاد لا من عذاب النار... فهاموا بحبه حيار، فلم يجدوا دونه قرار، وطال شوقهم إليه وهو اليهم أشوق وتلك منازل الأبرار...

وبعد، فيقول العبد المذنب المستدرك لخطيئته بالتوبة والاستغفار، المسمى بالسيد خلف ابن عبد المطلب المنتسب إلى موسى بن جعفر الجواد بفضل المدرار، والكاظم الغيظ مجلته عن فوادح الفجّار: أتى لما رأيت علم الباطن اندرست علومه فكان كسراب في القفار، كظل أذابته الشمس مجرّها في الاظهار، وهو لعمري أشرف العلوم لشرف غايته في المضمار، وأنفس المقاصد في الإسرار والإظهار، لأنه سرّكت كنزاً مخفياً فإليه تتنافس الأحرار، ونسبة ماسواه إليه طنين ذباب على الدوام والاستمرار، صرفت همته إلى نقل ما يحث عليه من نفائس الأخبار وعرائس الآثار، ومواعظ توطن النفس على الخوض فيه والإكثار، قاصداً بذلك تمهيد سبيل الرشاد للعباد من البداية والحضار، وإيضاح الحق المبين لحقّ اليقين عن الدلائل والأنظار، هذا وإن كنت مجال قد عدت فيه نور الانضار، إلا أنني استعنت عليه بموانح من الفياض فكان بها الاستظهار، وسوانح من فواضله الغيبية الموهوبية فكانت بها الاستبصار، أمليت أكثره منها فجاء بحمد الله كالشمس في رابعة النهار، فلا يؤمن به إلا كل مؤمن من الراسخين الكبار، ولا ينكره إلا كل غبيّ فحسبه ودا الجهل في الإصرار... وسميته بحقّ اليقين فهو حديقة المتقين كجنت تجرى من تحتها الأنهار، ورتبته على مقدمات وعشرة كتب وخاتمة فختامه مسك في مشام الأبرار...

نسخ، عبد النبي بن عبد الحسين بن سيف الصيمري، قرن ١٢. در حاشیه تصحیح شده است. با تملک علامه میرزا یحیی مستوفی بیدآبادی در ١٣٠٨ ق و مهراو: <شفیح یحیی فی الآخرة محمد والعترة الطاهرة>. از موقوفات ملا احمد قهپایه ای است. قطع نیمه رحلی، ٢٣ سطری.

من الذين على بن احمد الشافعي العالم بالله تعالى بفضل نوره
 على من سبانه و لا يجرده و كرمه على صنيح المجال و تاركه
 احوال الموصيه لثمن البان خامه ليله السبت و على الحاديه
 مشرون من شهر جمادى الاولى سنة خمس و تسعين و تسعمائة
 الهجره كنبوه مصليا مسلما اللهم صل على محمد و آل محمد و سلم
 و بعد فرغت من تنويل هذا الكتاب
 المبارك في يوم الجمعه العاشر من
 شهر رمضان المبارك
 سنة تسع و اربع و الف
 من الهجره الكوفيه
 المصطفويه
 ٢٠٠

بمخ تقابلت في
 و توفيقه و جليله
 تلا ما زاغ عنه البصر
 التي هي خصلت القدم
 و كان ذلك في اثناء
 اليوم الحادي عشر
 من شهر
 ربيع الاول
 سنة ١٢٠٠

هذا هو
 الف كتاب
 الكفاة للامام
 و زبدة و زبدة
 برضاة و جعل
 ال ارجو ان
 هو

اجازه شريف به تاج الدين حسن اصفهاني

انہاء زادۃ اللہ توفیقا و تسبیحا
من اول الکتاب فی ہذا جہا قاسم
اسماء اللہ و ہم لعلہا و ہا و ہا
و ہا و ہا و ہا و ہا و ہا و ہا
سبع عشر ما سح عشر کمال سبع حسی
و ہا و ہا و ہا و ہا و ہا و ہا
سبع و ہا و ہا و ہا و ہا و ہا
ہا و ہا و ہا و ہا و ہا و ہا

قال النبیه صلی اللہ
فان اللہ اخذوا
مخلو کلنا الی
فی فضیل بن یسار
ارثکما ماخذ

انہاء سید قاسم کوپایی و شیخ حسین بن عبد الصمد

هنا قولان ولولم يكن وارث سوى العاقلة فان قلنا الاب لا يرث فلا دية وان قلنا يرث
 ففي اخذ من العاقلة تزود وكذا البحث لو قتل الولد باه خطأ الرأ لا يضمن العاقلة عبد ولا
 بية ولا اذلاف مال ويخص ضمان الجنابة على الاذى حسب الحق الورعي طابرا وهو ذمي
 اسلم فقتل السهم مسلما لم تعقل عنه عصبة من الذم كما يتناه ولانه اصاب وهو مسلم ولا عصبة
 المسلمون لانه رمي وهو ذمي ويضمن الدين في ماله وكذا الورعي مسلم طابرا ثم ارتد فاصاب مسلما
 قال الشيخ لم يعقل عنه المسلمون من عصبة ولا الكفار ولو قيل يعقل عنه عصبة المسلمون كان حسنا
 لان ميراثه على الاصح وحيث اتي بما يقتضيه وفيها ما وعده فلنجد

والذين نزلنا عليهم من الحكم بانهم
 لا يضمنون بالاصح والهم لم يضمنوا
 عاقلة عند الاصابة والاسلمون في ذمهم
 كما يكونوا عاقلة عند الرشد

الله الذي جعلنا عند تبرد الأهواء وتعدج الامراء من المتسكين هبت
 اعظم العلماء استحقاقا للعلماء والورع والخباة افرقا وفي ثوب الامهات
 والادباء المنزعين من مشكاة الضياء المنفردين عن خاتم الانبياء وسيد
 الاوصياء اظهر عظم الانام فما اوبى انا والقرع علم الاسلام علما وعرفانا
 المحضين بالنبوة من نصب النبوة الختارين للامام من رفع صاحب
 الاخوة الذين امر الله سبحانه بوجدهم وحيث رسول الله صلى الله عليه
 على التمسك بهم والعهن يستتم حتى يفرزم بالكتاب المجيد الذي لا ياتيه
 الباطل من بين يديه ولا من خلفه تنزيل من حكيم حميد ونسال الله ان يقضي
 سالكين حجة متمسكين بحججهم وان يجعلنا من خالص شيعتهم الداخلين في
 شفاعةهم انزول في لك والمولى الله رب العالمين وصلى الله على محمد خير خلقه
 في احكام الدين وطريقة الائمة العصوية عليهم السلام

بلغ نقابته وقراده طامنا بتاريخ
 شهر ربيع الثاني سنة ١٠٨٠ هـ

هذا ما ذكره في ميراث شهاب
 في ميراث شهاب ص ١٠٨

قدّم الثلث فلور دنا السدس علی الورثة لكان رأوا الوجه في صحيحه ان يرث على الورثة
 ثلث كرههم فيرد على المشتري ثلث كرهه فيبقى مع الورثة ثلثا كره قيمتهما ديناران ومع
 المشتري ثلثا كره قيمتهما اربعة فيفضل معه ديناران وهي قده الثلث من ستة
 الرابعة لو باع عبدا قيمة ماثنان بمائة وبالزم العقد وان مات ولم تجز الورثة
 صح البيع والنصف في مقابلة ما دفع وهي ثلثة اسهم من ستة وثلثة السدس
 بالحياة وهي سهمان هما الثلث من ستة فكون ذلك خمسة اسداس العبد
 وبطلان الزائد وهو سدس فيرجع على الورثة والمشتري بالخيار ان شاء فسخه
 لبعض الصفة وان شاء احاز والعبد ليعرض عن السدس كان الورثة بالخيار
 بين الامتناع والاجابة لان حقه في العين للسائل الحيا اذا اعتقها بمرض الموت
 وتزوج ودخل بها صح العقد والعقد ورثت ان خرجت من الثلث وان لم
 تخرج فعلى ما من من الخلاف السادة لو اعتق امته وقيمها ثلث تركته ثم اصدقها
 الثلث الآخر ودخلت بمات والكاح صحيح ويبطل المسمى لانه زائد على الثلث
 وتورثه وبن ثبوت مهر المثل بتردد وعلى القول بالآخر صح المجموع ثم الحج
 من كتاب التتابع والحمد لله اولوا و آخرها
 ظاهره وابطانها وصلى الله على اكرم المرسلين و
 سيدة الاولين والاخرين محمد النبي وآله الطيبين
 الطاهرين ، وسلم تسليما كثيرا
 كثيرا
 عن الثلث وطرفي فصل العقد في بعضنا ارباعا
 ولورثة ثلثان باربعه فيقرب من ثلثها ثلثا وثلثها ثلثا
 من ثلثها ثلثان باربعه فيقرب من ثلثها ثلثا وثلثها ثلثا
 فيقرب من ثلثها ثلثان باربعه فيقرب من ثلثها ثلثا وثلثها ثلثا
 فيقرب من ثلثها ثلثان باربعه فيقرب من ثلثها ثلثا وثلثها ثلثا
 فيقرب من ثلثها ثلثان باربعه فيقرب من ثلثها ثلثا وثلثها ثلثا
 فيقرب من ثلثها ثلثان باربعه فيقرب من ثلثها ثلثا وثلثها ثلثا
 فيقرب من ثلثها ثلثان باربعه فيقرب من ثلثها ثلثا وثلثها ثلثا
 فيقرب من ثلثها ثلثان باربعه فيقرب من ثلثها ثلثا وثلثها ثلثا

قول
 انهاء
 انهاء
 انهاء
 انهاء
 انهاء

انهاء
 انهاء
 انهاء
 انهاء
 انهاء
 انهاء
 انهاء
 انهاء

مرامه مصدق تعهد الامام ولا تكثر لا فعلها فان قيل فكيف يستبد
 العبد بالحدیث قلنا انما يصير بلفظك صدق تقدیر التقاض و حصول
 مانع يمنع من العمل لا سطقا فلو لم يزل سد باب العدم هذا الكلام و هو ضعيف
 لجا اول الفلز و لا يستدل بالحدیث بانته اثبات لسنة عملية بخبر و الخبر
 بجهد اول مانع من اجابات شكك بالخبر معتبره من الاحاديث التي
 لم يثبت صحته ولم يثبت صحته و لجاننا فلا تفرق بين الخبرات و لو لم
 كان محتملا لانها اصل النقيض هو ما هو المعلوم من احوال الائمة عليهم السلام
 و اظهر ذلك كاف في الترميز فكل كلام الشيخ عن خبره يوافق و الحمد لله رب العالمين

بلغ امر اجازي منا
 و حصاره بحال
 و كل احد المرس
 محمد بن محمود الطوسي

و صلواته على سيدنا محمد و آل الطاهر من ذرية قد اتفق
 الفاعل من خمسين هذا الكتاب المستطاب في سالس عشر
 شوال يتم بخبره و كذا في السنة ثمان و ستون

بصلافة العبد ابنه المصطفى
 عبد الله الفاطمي

عليه السلام
 عليه السلام

هذا الخبر الذي ذكره صاحب الحاشية في كتابه في تاريخ طبرستان
 في باب فتن و الاضطرابات في زمانه و هو في سنة ثمان و ستون
 من الهجرة النبوية و هو في كتابه في تاريخ طبرستان
 في باب فتن و الاضطرابات في زمانه و هو في سنة ثمان و ستون
 من الهجرة النبوية و هو في كتابه في تاريخ طبرستان

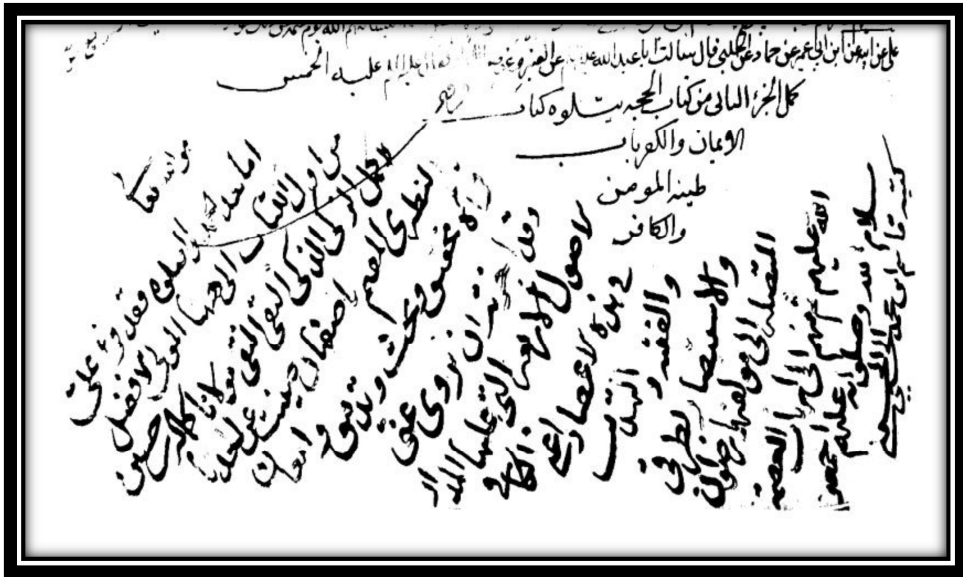
بلغ تقاض و نصيحتي
 الله قدس سره من سنة ثمان و ستون
 من الهجرة النبوية و هو في كتابه في تاريخ طبرستان
 في باب فتن و الاضطرابات في زمانه و هو في سنة ثمان و ستون
 من الهجرة النبوية و هو في كتابه في تاريخ طبرستان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
انہاء التواضع والاحسان والادب والارباب
السبب القدر الکمال الادب والاعزاز والتمیز
وابن لہ التواضع والاحسان والادب والارباب
لمنہ سببہ وحید مستقبر اولہ خیر امین
سما وکما وبقیہ وصراط وحق وکفا
وہجاء منضاتہ لہ لہ آخرہ اولہ وکفا
الادب والارباب لہ دام تابدہ برادہ منہ
باسببہ المتکثرہ المتصلہ بالرفق والادب
بطولہ وحسن الادب والاحسان والادب والارباب
اقدر التواضع والاحسان والادب والارباب
تواضع منہ وسببہ سما وکفا مستقرا
سببہ منہ استوار وادب وادب والارباب
سببہ الہدیۃ الشرفیۃ سببہ رکہ

انہاء و اجازہ خاتون آبادی بہ ملا محمد علی مجلسی

بسم الله الرحمن الرحيم
 انهاء المولا ابو الفتح الحسيني العصر الكافي
 القادر حمزة بن حبيب بن محمد بن فواد بن محمد بن
 ابو محمد بن الحسين بن احمد بن محمد بن فهد بن
 ساعد بن يحيى بن فضال بن فضال بن فضال بن فضال بن
 يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن
 شاذان بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن
 الشاذان بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن
 مشهور بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن
 الكافي بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن يحيى بن
 طاب باقر بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن
 ابنه بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن
 احوج بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن
 حسين بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن
 مصعب بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن
 الاكبر بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن
 عفة بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن محمد بن

انهاء و اجازہ خاتون آبادی بہ ملا محمد علی مجلسی

انهاء و اجازة سيد قاسم كويابى به كمال الدين حسين نطنزى

انهاء و اجازة شيخ حسين بن عبد الصمد بر كتاب كافي

هو
 مدقابل المولى الامجد انصل لاكل
 ساروع مولانا حسين النظر
 من اول الكتاب الى هنا عند الفقيه
 الى رحمه الله اعني قاسم بن محمد
 الحسيني عن عمها واجرت له
 ادم اسرعا تسديه ان يروى
 عنى بطريق المتصله باريات العصمه
 صلوات الله وسلامه عليه اخمين
 مرط في طريقى الى شيخنا وستاذنا
 ومن ثم الى العلوم الشرعيه استنادنا
 الكسح بها الدين محمد العالمى الحارثى
 قدس الله سره الغزير وطريقه الى
 ائمة الهدى صلوات الله عليهم مسطور
 مفتوح لاربعين من مصنفاتهم المعظم
 كت ذلك في غرة شهر شعبان المعظم
 من شهر ربيع الثامن بعد
 في بلدة اصفهان حينت عن الحدنان

صلى الله عليه وسلم
 في شهر ربيع الثامن بعد
 في بلدة اصفهان حينت عن الحدنان

بسم الله الرحمن الرحيم
 اما بعد الحمد والصلوة فقد
 المراد بالفاضل الكمال الذي
 الذي التقي النقي من المعنى
 من الأحمدين حفظ الله تعالى
 جعل الله آخره خير من أوله
 له رواية لا يصلح إلا بعد التي
 في هذه الأقسام اعني الكافي ومن
 البقية والتهذيب والاستبصار
 فاجبت مسئلة ^{فلي} ما عني سائدي
 التي صلة الى مشايخي من صلوات
 المنتهى الى ارباب العصمة صلوات
 الله تعالى اجمعين حرره العبد
 المذنب المحتاج الى رحمة ربه
 الغني قاسم الحسيني
 في واسط شهر ربيع الثاني
 من شهر سنة ثلث وخمسين
 بعد الف

القدس عليه السلام والصلوة على ائمة آل البيت
 والكرم والكرامة فقد قرأه على الشيخ الاعرج
 بنده العوام وسمع كثير منها وسألني ابيه
 ان اجيز له رواية الكتب لا يجوز الكتاب
 رواها عن من مشايخي بندي المتصل الى
 المعصومين المطهرين صلوات الله تعالى عليهم
 فليروها عن شروط الرواية المقررة في كتب
 الدراية اخذها عليها اخذت من صلوات
 جادة لا حباط الي لا يضل ساكنها اولها
 ساكنها وان لا ينافي في الجوار والحاو
 بما شيخ من الدعوات الصالحات
 وكتبه الجانية الفاتحة افعل الخير الى
 عفوانه حسن علي بن عبد الله في اول شهر
 الاخر من شهر ربيع الثاني والاربعين سنة
 عامه اصدقا

٢٠٩

انتهاء و اجازة سيد قاسم كوپايي و ملا حسن علي تستري به ملا حسين

طریقت عن الأصغر بن نباتة قال في كتاب ميراثي لولم يزل صلوات الله عليه في بعض خطبه انها التاثير انتم واولاد
واعقلوه حتى فان المارق قرب انما انا امام البرية ووصي خير الخلق وذوج سيرة نساء وائمة ابوالنفرة
الظاهرة والائمة الهاذية انا ~~صلى الله عليه وسلم~~ اخر رسول الله صلى الله عليه وآله ووصيه وولي ووزير

لا محس
واعطى السيد
التمت
والمص
دورع المتك
محمد باقر الحسيني
تحقيق ودرست
در احوال
والمس
والله
الماسد
المسجد
المسجد

صلوات الله عليهم من جزر اعدى نخستی وخلص من هذ الخوة وانا
 نفا فر لما ولو من ان ناس موضع نالهم فيم اكرهوا بالهتة فوخره
 واطلوا الخراب وترى الناس في الدلووق ليا بلون مع الطلوة
 والدلول و الدماء معا طر الظهارة وترى صلواتهم مع حرم
 للسا طان اعهدها وصاها وترى بها لمعرد في لثة لثة وكرهتهم
 كانوا مسكون للمكودة وكره آتت لهم لم في تد كرهت لهم ان
 شها اهلهم حكا عن خط وكد لتي المجلس طاب لوان ان العالم اتر
 و الظاهر المجاهد السج حسان بن عبد الله منذر ان في صعبان وكان
 مر بدار الزيارت مر لانا ارض صلوات الله عليه وكان في عهد اعدار
 ولد له بهاء الملة والدين طال له في عمره انه ليعلم بالكل من كوله
 الا صعبان مع انه زحف جهاتهم الرض ان مع اهلها في اهلها
 و تقوى في لظ اترت به جهات ما لا يدرك غينا لانه كان يقين منها كمال
 الا نقباض وبقه عنها كمال الثور ذر فقال له لولو اني بد اعرف الظاهر
 المحرمت اعابده محمد اكرهم الفاع باه لانا ما نقول في اهل الحكم الظاهر
 المحفورة في لثة لثة ما جاب اما ترى ان المعصاة ليعتد لتي تقام و
 بها و ت بد ان الالطقال لوكا نوا في ارحام جهاتهم سقذون من
 دماء الحيق مع عدم كطعمهم و اترقه مع تطعنا لية بالعباد ليجر جهات من اهلهم
 بداء الجدرى و لم سجاد زعيم بلتيدس العقل بان لجرم الخلق ذر لالطوة
 ولا لخرجه و لكن عن بد اسم الانبار لوليم عا دانا لوك منها لتي ما ذكره
 السج حسان بن عبد الله و سمعت عن المحقق في الوحيد مع اطلاق من اسنادهم اتر
 و كما في محمد جمع اعراس طاب لرا منذر كرا حوا ل للطلب ام محمد في حاش
 العين نصلي على الناس ومع اطلاق بد تراجم الناس في مجلس في سخن لسيدي
 و دعا بالاطا من هو لالقوم ما لير و سخن ما ستهدوا عنهم بعد لتي ان
 كليم نغرونه بها فتهدوا هو لالقوم تام بالصلوة قد كره اهلها و تر

مدای عار و حاشی

در این دو روز اول
و در این دو روز اول

كتاب الطهارة
و انزل ان المأمول ليس المكلف لا عليه ولا المرجع الا اليها **الطهارة**
هذا كذا من الطهارة لغة النظافة وتزعا وضوا وغسل او يتم استحباب
به ثمانية شريعة والظاهر هو النظافة وهو فعل بمعنى ما جعله اي يطهر به
الغسل وهو الماء الذي يغسل به لغزولة فقال وانزلنا من السماء ماء طهورا قال ونزل
عليك من السماء ماء مطورا ثم لا يتم في نواحي ضارب وضروب وجعلوا الماء للمخالفة
مكون للتعدي لانواع المياه في المعنى لغزولة عنه عن الماء وقد سئل
الحوزة الوصية في الطهارة ما قال ان يكون ذا وود وبعضها الحفنة الطهور
هو الطهارة فان العيب لم يعرفوا من الفاعل والمفعول في المعنى والغزوم
كفا غير وفرد وضارب وضروب وانما الطهارة بلاية وهو وضو وغسل
وسمى وكل منها واجب ونذر الوضوء للصلاة الواجب والطاق الواجب
او وضو كانه الفزان ان وجب ونسخت ما قبله الغسل بحملا صدر المالك
او الا سبطات في المساجد وقره العلم ان وضو في الصوم الواحد التي
المالحح ما يغسل فيه الحنف والفقوم المستحاضة مع غسل النطقة وبسبب جهده
قد عسى الصلاة بالمذرو والمهدد واليمن وهذا الكتاب ينزل على ابواب
في المساء وفيه وضو الاول المطلق هو ما يفيض اطلاق اسم الماء غيره صاف
وهو في الاصل طاهر مطهر اجاعا من الحبر والحنك الا ما روى عن عبد الله
بن عمر وعبد الله بن عمر بن العاص ما اخرج النعم انك ليسا منه وعن سعيد
بن المسيب ذاك الحنف اليه فتوض منه ودفعا الاجاج وقوله عليه السلام في حبر
او هرره من لم يطهره النحر فلا طهارة الله وفول الصادق عليه السلام من حبر
عبد الله بن سنان وقد جعل عن النحر الطهور هو قال نعم لافق من البار
من السماء والمايع من الارض وسوا ذلك من منقوع البرد وسوا كان محضا او
ان لا يكره المسخن بالبار في غسل الاموات لقول الصادق عليه السلام لا يجنونوا الماء
وان في العاسل البرد رائت الكراهية وكرة في يد المسخن في الطهارة واجد

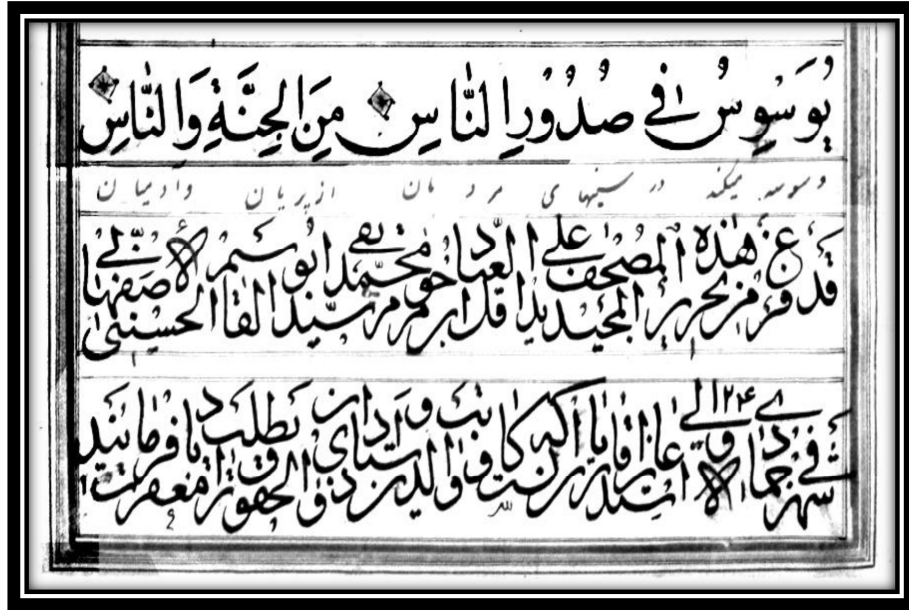
۲۱۶
في كتاب الطهارة
هذا كذا من الطهارة
لغة النظافة
وتزعا وضوا
وغسل او يتم
استحباب
به ثمانية
شريعة
والظاهر هو
النظافة
وهو فعل
بمعنى ما
جعله اي
يطهر به
الغسل
وهو الماء
الذي يغسل
به لغزولة
فقال وانزلنا
من السماء
ماء طهورا
قال ونزل
عليك من
السماء
ماء مطورا
ثم لا يتم
في نواحي
ضارب
وضروب
وجعلوا
الماء
للمخالفة
مكون
للتعدي
لانواع
المياه
في المعنى
لغزولة
عنه
عن الماء
وقد سئل
الحوزة
الوصية
في
الطهارة
ما قال
ان يكون
ذا وود
وبعضها
الحفنة
الطهور
هو
الطهارة
فان العيب
لم يعرفوا
من
الفاعل
والمفعول
في المعنى
والغزوم
كفا
غير
وفرد
وضارب
وضروب
وانما
الطهارة
بلاية
وهو
وضو
وغسل
وسمى
وكل
منها
واجب
ونذر
الوضوء
لصلاة
الواجب
والطاق
الواجب
او
وضو
كانه
الفزان
ان
وجب
ونسخت
ما
قبله
الغسل
بحملا
صدر
المالك
او
الا
سبطات
في
المساجد
وقره
العلم
ان
وضو
في
الصوم
الواحد
التي
المالحح
ما
يغسل
فيه
الحنف
والفقوم
المستحاضة
مع
غسل
الطقة
وبسبب
جهده
قد
عسى
الصلاة
بالمذرو
والمهدد
واليمن
وهذا
الكتاب
ينزل
على
ابواب
في
المساء
وفي
فيه
وضو
الاول
المطلق
هو
ما
يفيض
اطلاق
اسم
الماء
غيره
صاف
وهو
في
الاصول
طاهر
مطهر
اجاعا
من
الحبر
والحنك
الا
ما
روى
عن
عبد
الله
بن
عمر
وعبد
الله
بن
عمر
بن
العاص
ما
اخرج
النعم
انك
ليسا
منه
وعن
سعيد
بن
المسيب
ذاك
الحنف
اليه
فتوض
منه
ودفعا
الاجاج
وقوله
عليه
السلام
في
حبر
او
هرره
من
لم
يطهره
النحر
فلا
طهارة
الله
وفول
الصادق
عليه
السلام
من
حبر
عبد
الله
بن
سنان
وقد
جعل
عن
النحر
الطهور
هو
قال
نعم
لا
افق
من
البار
من
السماء
والمايع
من
الارض
وسوا
ذلك
من
منقوع
البرد
وسوا
كان
محضا
او
ان
لا
يكره
المسخن
بالبار
في
غسل
الاموات
لقول
الصادق
عليه
السلام
لا
يجنونوا
الماء
وان
في
العاسل
البرد
رائت
الكراهية
وكرة
في
يد
المسخن
في
الطهارة
واجد

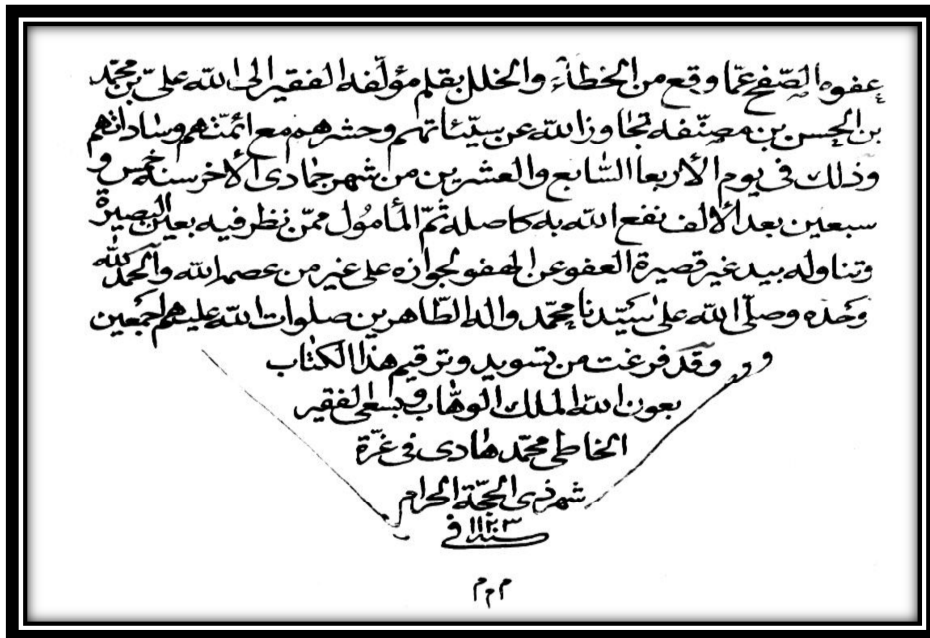
قوله تعالى فلما اصبحو منها جميعا فاما ياتنكم مني هدى فمن
 يتبع هداي فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون فيه سؤال الاول ذكر رواية
 باخرة ذكر من امر بالمعروف وجهين الاول قال الجباري المعبر الاول عن الثاني
 بالاول من الجنة التي سماها الدنيا والثاني من سماها الدنيا التي الارض وهذا ضعيف من
 وجهين احدهما انه فالانبي المعبر الاول ولكم في الارض مستغفر بان كان الاستغفار
 في الارض انما حصل بالمعروف الثاني لكان ذكر قوله ولكم في الارض مستغفر عقيب
 المعبر الثاني اولي وثانها انه فالانبي المعبر الثاني اصبحو منها واليه في منها
 ما يدعي الجنة ولا ينفي كون المعبر الثاني من الجنة الوجه الثاني ان التكرير
 لاجل التاكيد وعندي فيه وجه ثالث اعزى من هذين الوجهين وهو ان ادم وحوا عليهما
 اسلام لما اتيا ازالة امر بالمعروف فتا با بعد الامر بالمعروف ورفع في فلما ان الامر
 بالمعروف انما كان بسبب التوبة بعد التوبة وجب ان لا يفي الامر بالمعروف باعاد
 الله تعالى الامر بالمعروف مرة ثانية ليعلم ان الامر بالمعروف ما كان جزءا على ان تكاد
 التوبة حتى ينزل بها بل الامر بالمعروف باق بعد التوبة لان الامر بالمعروف
 كان تحفيضا لمرعد المتقدم في قوله تعالى اليه جاء على في الارض خليفة فان قيل سأل
 جواب الشك بالاول فلما اشرك الثاني مع جوابه كقولنا ان حثتي بلان مذوق
 احسنتم ايلم المسئلة الثانية بروي في الاخبار ان ادم عليه السلام اهبه
 بالهند وحوا بجمرة وابليس يوضع من السمرة على اميال والحية باصبعان في
 المسئلة الثالثة في المروي قوله ان احدها وهو اقواها الورد منه كل
 دلالة وبيان بيد خرميه دليل العفل وكل كلام يتراء على نبي وفيه تلبية على
 عكم لعه تعالى على ادم وحوا فكله قال وان اصبحت من الجنة التي الارض بعد
 انتم عليكم بما يورد بكم الي الجنة مرة اخرى مع الدوام الذي لا ينفك فقال
 الحسرت لما اصبحت ادم الي الارض اوحى الله تعالى اليه بالادم اربع خصال
 فيها كل من الاول لولده واحرة في واحرة لولده وواحرة بيني وبينه

هو ادم بالهند
 حواء والبس بالجنة
 والحية باصبعان

پایان قرآن کریم به خط زیبای حسینی اصفهانی

پایان الزهرات الزویة

صِدْقٌ لِّسَانِكَ الْعَظِيمِ وَبَلَغَ سَوْلُ بَيْتِي الْكَرِيمِ
 نَحْنُ عَنْ ذَلِكَ خَيْرٌ لِّبَيْتِ مَدِينِ الْحَمْدِ لَيْسَ بِعَالَمِيكَ
 اللَّهُمَّ انْفَعِنَا وَادْفَعْنَا بِالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَبَارِكْ لَنَا بِالْآيَاتِ
 وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ رَبَّنَا نَقْتَبِلُ مِنْكَ أَنْتَ السَّمِيعُ
 الْعَلِيمُ وَتَبَّ عَلَيْنَا أَنْتَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ وَاسْتَجِبْ دُعَاءَنَا
 وَاعْفِرْ لَنَا وَلَا بَأْسًا وَلَا مَهَانَةً يَا رَحْمَنُ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا جَمِيعًا
 وَلَا تَجْعَلْنَا مِنْ رَحْمَتِكَ مَحْزُومًا نَحْقِي النَّبِيَّ وَالْوَلِيَّ وَالْبَتُولَ وَالسِّطِينَ
 وَعِزَّتِهِ الْأَخْيَارِ وَصَحْبِهِ الْأَبْرَارِ اللَّهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِي الدُّنْيَا
 وَنِيَّتِنَا وَفِي الْقَبْرِ مُوسْتَأْنَفًا وَفِي الْقِيَامَةِ شَافِعًا وَعَلَى الصِّرَاطِ دَلِيلًا وَفِي الْحِجَّةِ رِقَابًا
 وَأَمَانًا مِنَ النَّارِ حُرْمَةً الْأُمَّةِ الْأَطْهَارِ اللهم اغفر لنا

پایان قرآن کریم به خط علاء الدین تبریزی

بما ثبت عليها كالصلاة بغير وضوء وقيل كلمة في قوله فيه وفي غيره بمعنى مع الملك من السيئة ودنيا
 الخوخيز من الركب الحسنه ودين اهل الضلال وقوله والسيئة فيه تعذر للترقي والامارة الى ان السيئة
 في دين الحق لو لم تكن مغفورة وكانت الحسنه في دين الباطل مقبولة لكان الركب السيئة والدين الصحيح
 افضل من الركب الحسنه والدين الباطل لانه لا سيئة مثل الدين الباطل في العقاب ولا حسنه مثل الدين
 في الثواب فكيف والسيئة في الدين القويم مغفورة والحسنه في الدين الفاسد غير مقبولة وقيل في اشارة
 الى ان السيئة من حيث هي سيئة ليست خيرا من الحسنه فحيث هي حسنه بل الخيرية وهم بها باعتبار
 وعدم القبول وما ذكرنا لعله اظهره وانفق الفراغ من جمع هذه الدقائق مع كثرة المشغال وهجوم الامراء
 وقتلت الاحوال بفضل الله تعالى في الثالث والعشرين من شهر صفر لظفر السنة والمهنة والآخر اوصالوه
 على سيد المرسلين محمد وعترته بطهران في رجبين 8 قد تمت هذا الجزء على يد العبد الاقل محمد امين
 في سادس عشر شهر ذي قعدة الحرام من شهر 1111 في بلدة طهران صديقت عن الخليل

پایان مرآة العقول به خط محمد امين اصفهانی

بطاعت و رضوانه و یا که ان یراک الله تبارک و تعالیٰ ذکره عند معصيته او یفقدک عند عتته
 فتكون من الخاسرين و علیک بقرآءة القرآن و العمل بما فیہ و لزوم فرائضه و شرايعه و
 حلاله و حرامه و امره و نهیه و التجدید به و تلاوته فی لیلک و نهارک فانہ عهد من الله ببارک الوفاء
 الخلفه فهو واجب علی کل مسلم ان ینظر کل یوم فی عهدہ و لو خمین ینہ و اعلم ان درجات
 الجنة علی عدد آيات القرآن فاذا کان یوم القیمة یقال للقاری القرآن اقرأ و ارق فلا ینزل
 فی الجنة بعد النبیین و الصدیقین ارفع درجته منه ان الوصیة طویلة اخذنا منها
 موضع الحاجة و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی محمد و آلہ اجمعین

تمت الجزء الثاني من كتاب لا یخص الفقیه فی العشر الثانی
 من شهر الصفر المطرف سنة ثلث و سبعین بعد
 الالف من الهجرة النبویة علی ید یدک حجج الله
 علی المرسلین ایت الطائفة المستقیمین باقر
 التبریزی سلمة الله و والدیة و
 حفظهم من حسد كل حاسد
 و محمدك الامیر
 بحق النبي و آلہ الا انزل
 اللهم صل علی
 و آلہ

اللهم صل علی محمد و آلہ
 و اقرضنا طاعتنا
 في هذا الزمان

بیت فی تاریخ شمس قدری
 عین دار الفکر و التجدد
 فی تاریخ شمس قدری
 فی تاریخ شمس قدری
 فی تاریخ شمس قدری
 فی تاریخ شمس قدری

پایان نسخه فقیه که چهار بار مقابله شده است

بسم الله

أما بعد الحمد والتسليم فلما كانت صلوة الجمعة مذكورة الترك على لسان الشارع عليه السلام إذا كان ما عادل وكان بعض بعض
 بجمعه بالمعصوم صلوات الله عليه وكان الاختلاف في وجوبها يعني في زمن العيبة متفرقا على الاختلاف الأول رأيت ان بين
 كلام كل من الفريقين يظهر الحق بين البين فالقائل بالعموم يستدل بان مفهوم لفظ الامام في الجمعة والجماعات من يقدي به
 ومفهوم وصف العادل المجتنب عن الكبائر غير المصر على التعابر مجموع الوصف والموصوف لا يدل على امر زائد والجواب اما اولها
 فبان ذلك بدال على الحقيقة اللغوية لا العرفية ولا الشرعية وانما ثانيا فبان ان الحيات قد يودى الى ان لا يفصلها
 مدلول مفرداتها نحو عليك وناظر والرجل الفاضل اذا جعلت علاما والقائل بالخصوص يقول ولا ان استعمال هذا
 اللفظ في المعصوم مما لا نزاع فيه لاهل البيت وبعبارة ان الاصل في الاستعمال الحقيقة عرفية كانت وشرعية على الاختلاف الشهير

۲۱۸

رساله نماز جمعه به خط محمد حيدر اصفهانی

فان نقضنا
وان اجمع
بالعزم
نصوصا
الشرع
والموا
كله في
كله في
كله في
كله في

اول النظر ان البيع ان شرطه
مستوفاه او غير مستوفاه
الشرع فلهذا انظر

ظاهرا من جواز العتق وان كان اختيار البائع وهو بعد حيا
التفصيل حق البائع والمعرض انه لم يخرج عن ملكه
الا باجل الموعود اليه ولو علم انه لا يعود لم يخرج على الملك
الذي ولو لم يرد موعده لم ينزط وبالجملة الذي
التي تقدمت يخرج في النظر لا اشكال فيه على
الظاهرة لا يجوز التمسك ان كان اختيار البائع
التعريف في البيع باي حال في خيار كان بعد المسكن
او يحدث فيه مانع بدون رضا البائع وكيف
يغير فيه بالاشارة البائع والتمار فسطح
التمتع كالاجل وهذا مجرد اوضح وهو الذي

نمونه تعليقات سيد صدر الدين موسوى عاملى بر مجمع الفائدة والبرهان

ولما أخذ كرهها رافذ وروى ضرب متوسطا وبقى الضرب على
 جسده وبقى رأسه ووجهه وفرجه قبله ودين له وابتدأ
 عن البا وبقى الوجه والمذاكر وروى عنه قال
 فرق الحد عن الجسد وبقى الفرج والوجه وقد تقدم استعمال
 الفرج ضمها واما اتقاء الرأس فانه منحرف على النفس والعز
 والفرج من الجدل ليس هو انما فرجها فصرح جماعة على الوجه و
 الفرج بقا اللص ولكن الرجل فاما مجرد استورا العورة و
 المرأة فاعده قد ربطت ثيابها عليها باليد واحسد هاهنا
 عورة جلده والرجل وروى ضرب الزانية على الحال التي يوجد
 عليها ان وجد عرياناً ضرب عرياناً وان وجد عليه ثياباً سوى
 في ذلك الذكر والآن وعمل بضمها الشيخ وجماعة والاحود الاول
 لما ذكرناه من ان بدنها عورة جلده والروايات ضعيفة لشد
 ورأيها الجلد والجزء الرأس والتعريب بحسب التلمذ على الزانف
 الكما لرجل المحض وان لم يكن اي يزوج من غير ان يدخل
 لاطلاق الحكيم على البكر وهو سائل للقسمين وهو على الفرج
 اظهر واطلاق قوله العباد في رواية عبد الله بن جراح واذ ارا
 الشاب الحرف السن جلد وصل رأسه ونفى سنة عن مصره و
 هو عام فلا تخصص والانتم تاضر البيان وقبله القابل الشيخ
 وجماعة يختص التعريب بمن امك ولغيره يدخل ولو ابريز را
 لي ضعف قال المحض بجلده يابره ولا يبقى والى قد امك

الرواية
 في قوله
 والرواية
 في قوله
 والرواية
 في قوله

بند الرواية
 مطلوب لان
 المحض لا يمتنع
 من المحض
 والرواية
 في قوله
 والرواية
 في قوله

الرواية
 في قوله
 والرواية
 في قوله
 والرواية
 في قوله

نمونه تعليقات تاج الدين حسن بر شرح لمعه

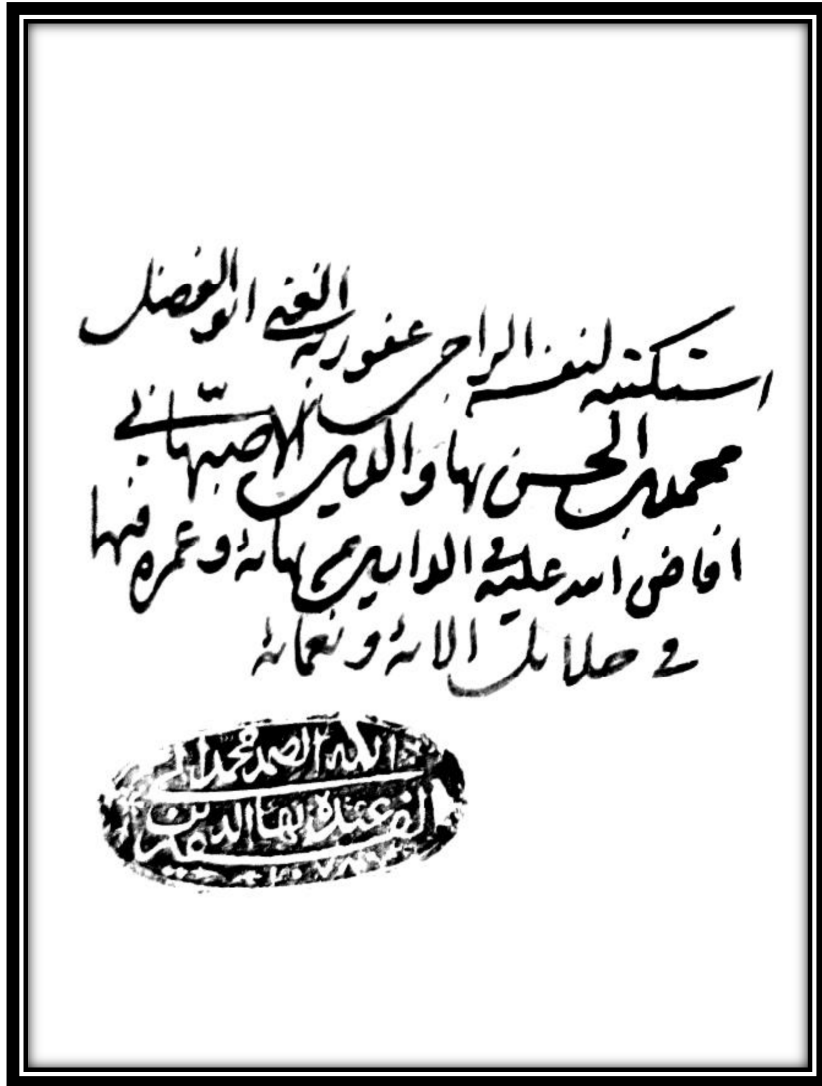
وقف نامه تفسیر کبیر رازی به خط سید صدر الدین موسوی عاملی

لسان الحکم و رب العالمین العنا المنفیر والصلوة علی سیدنا وعلیه الطیبین الطاهرین المعصومین
 ولعبدک مدغزل از تحریرین کلامی که علی مرتضیٰ قزوینی کتبت در حق محمد و آل محمد علیهم السلام و علیهم السلام
 الورد التقی الزکی الفی المرفعی العالی مقامه العالی المجد الزمانی حرمت غفران ابی الوصل الی جوارحه المکتب برزخیه
 مولانا محمد علی بن علی بن عثمان بن ابی طالب بن عبدالمطلب بن هاشم بن عبدمناف بن کنانہ بن خزیمه بن
 لؤی بن عبدمناف بن قصی بن کلاب بن مره بن کعبه بن لؤی بن غالب بن فهر بن مالک بن کنانہ بن خزیمه بن
 و تالیفات دینی و غیره از واقف نموده تویست کتب مزبور تفصیل در زیر یک از وهیاء مفروض باشد و شرط آنکه

تولید	تولید	تولید
مجلدات و اسامی شریفه مرحوم شیخ محمد	مجلدات و اسامی مرحوم و محترم اساتید	کتب اربعه عادت کتب لغتیه
مخصوصه داعی محمد صفا	تفسیر زبده صوفی مرحوم شیخ زاید کلبی	فنا بین داعیان با شکر
از اصفهان بر وزن نبرد و زیاده از شش ماه زود کسی که از زود و اگر ضرورت داشته باشد هر روز یک روز در هر روز	و داعی خود صادق	از اصفهان بر وزن نبرد و زیاده از شش ماه زود کسی که از زود و اگر ضرورت داشته باشد هر روز یک روز در هر روز

وقف نامه مدارک الاحکام به خط فرزند فاضل سراب

یادداشت تملک و مهر فاضل ہندی بر مجمع الفائدة والبرهان

